Έλεγχος Εναέριας Κυκλοφορίας

Εισαγωγή για μαθητές Δημοτικού

Αλέξανδρος Σταματάκης

Ινστιτούτο Πληροφορικής Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας

www.biocomp.gr (εργαστήριο Κρήτης)

www.exelixis-lab.org (εργαστήριο Χαϊδελβέργης)

Με την ευγενική υποστήριξη της ΕΕΕΚΕ και του ΕΕΚ της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) Κώστα Πατούρα

ΕΕΚ Ελεγκτής Εναέριας Κυκλοφορίας **ΕΕΕΚΕ** Ένωση Ελεγκτών Εναέριας Κυκλοφορίας Ελλάδος

Το παράδειγμά μας: Αεροδρόμιο Ηρακλείου

Δομή Μαθήματος

- Τι κάνει ένας ελεγκτής εναέριας κυκλοφορίας;
- Πως δουλεύει το ραντάρ;
- Πύργος, προσέγγιση, έλεγχος περιοχής
- Το αεροδρόμιο Ηρακλείου

Τι κάνει ένας ελεγκτής εναέριας κυκλοφορίας;

Τι κάνει ένας ελεγκτής εναέριας κυκλοφορίας;

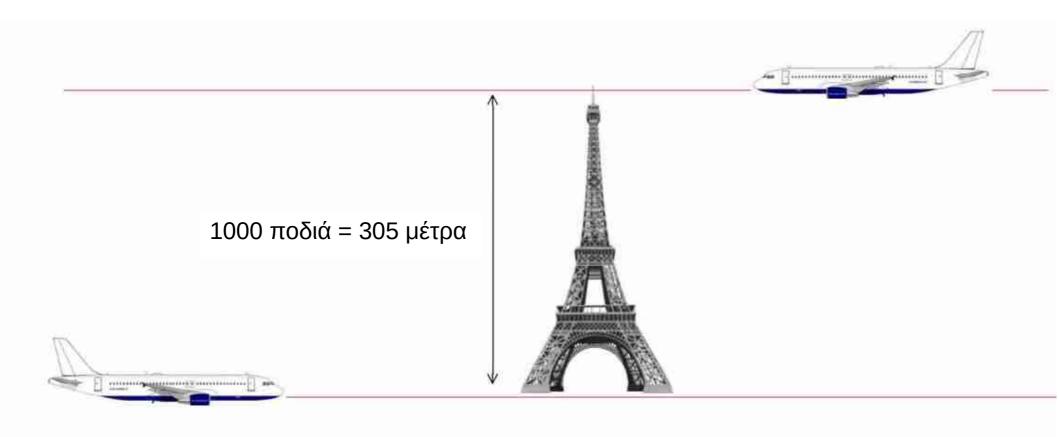
 Αποφεύγει τα τρακαρίσματα ανάμεσα στα αεροπλάνα

Τι κάνει ένας ελεγκτής εναέριας κυκλοφορίας;

- Αποφεύγει τα τρακαρίσματα ανάμεσα στα αεροπλάνα
 - → Διασφαλίζει τον διαχωρισμό

Διαχωρισμός

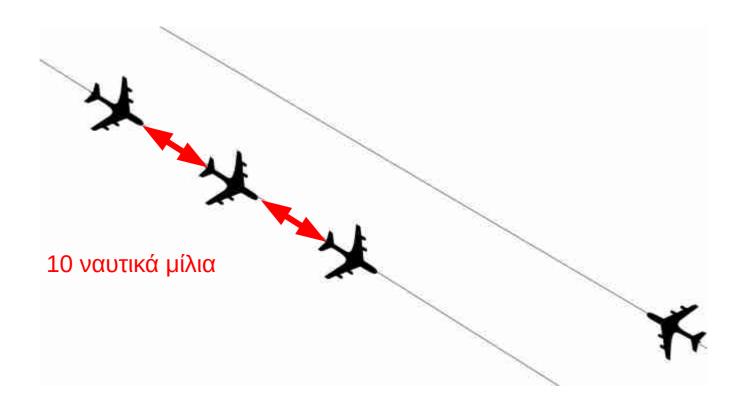
Κάθετος διαχωρισμός → συνήθως 1000 πόδια

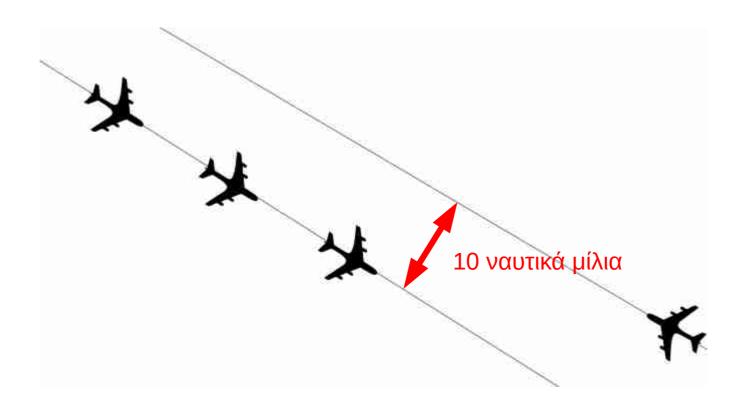
Διαχωρισμός

- Οριζόντιος διαχωρισμός → συνήθως 3 με 10 ναυτικά μίλια (5 με 18 χιλιόμετρα)
- Ανάλογα με
 - Την ταχύτητα των αεροπλάνων
 - Την απόδοση/κάλυψη του ραντάρ

Οριζόντιος διαχωρισμός

Οριζόντιος διαχωρισμός

• Γιατί δεν μετράνε σε μέτρα;

- Γιατί δεν μετράνε σε μέτρα;
- Πλοήγηση ↔ ναυτιλία

- Γιατί δεν μετράνε σε μέτρα;
- Πλοήγηση ↔ ναυτιλία

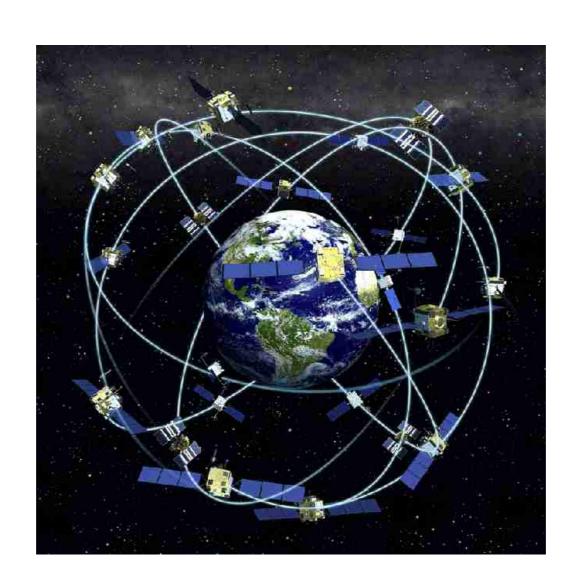
Κώστας:

"Οι ταχύτητες αεροσκαφών τώρα είναι τόσο μεγάλες που προτιμάμε το ναυτικό μίλι από το χιλιόμετρο γιατί διανύεται σε περισσότερο χρόνο."

Πλοήγηση

- Πλοήγηση: πως βρίσκουμε τον δρόμο μας την πορεία μας για να πάμε από ένα σημείο στο άλλο;
 - π.χ. από το Ηράκλειο στην Αθήνα
- Σήμερα η πλοήγηση γίνεται σε μεγάλο βαθμό μέσω GPS (Global Positioning System Παγκόσμιο Σύστημα Τοποθέτησης) που βασίζεται σε δορυφόρους

Δορυφόροι GPS

- Γιατί δεν μετράνε σε μέτρα;
- Πλοήγηση ↔ ναυτιλία
- Πως μετράμε ταχύτητες;
 - → σε κόμβους: ναυτικά μίλια την ώρα

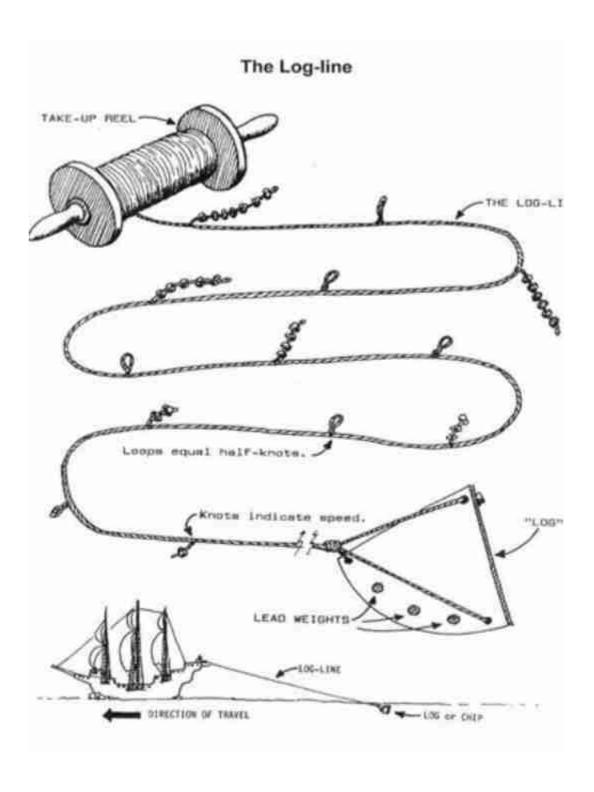
- Γιατί δεν μετράνε σε μέτρα;
- Πλοήγηση ↔ ναυτιλία
- Πως μετράμε ταχύτητες;
 - → σε κόμβους: ναυτικά μίλια την ώρα

Κώστας:

"Τα παλιά χρόνια για να υπολογίσουν την ταχύτητά τους στα καράβια πετούσαν στο νερό κάτι που επιπλέει και που ήταν δεμένο με ένα σχοινί που είχε κόμπους (knots) σε ίσες αποστάσεις.

Από τον αριθμό των κόμπων που περνούσαν από το χέρι τους σε συγκεκριμένο χρόνο (πχ 1 λεπτό) υπολόγιζαν χοντρικά την ταχύτητά τους."

Κόμβοι – τα παλιά τα χρόνια

Μετατροπή

- 1 πόδι = 0.3048 μέτρα
 - Χονδρικά επί η δια του 3
- 1 ναυτικό μίλι = 1.852 χιλιόμετρα
 - Χονδρικά επί η δια του 2

Πως διατηρεί τον διαχωρισμό ο ελεγκτής;

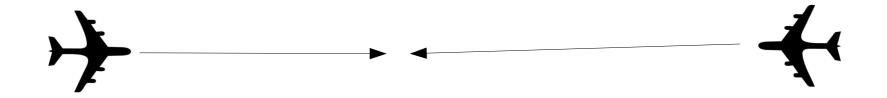
- Για να μην τρακάρουν δυο αεροπλάνα μπορεί να αλλάξει
 - πορεία στα αεροπλάνα
 - ύψος στα αεροπλάνα
 - ταχύτητα στα αεροπλάνα

Πως διατηρεί τον διαχωρισμό ο ελεγκτής;

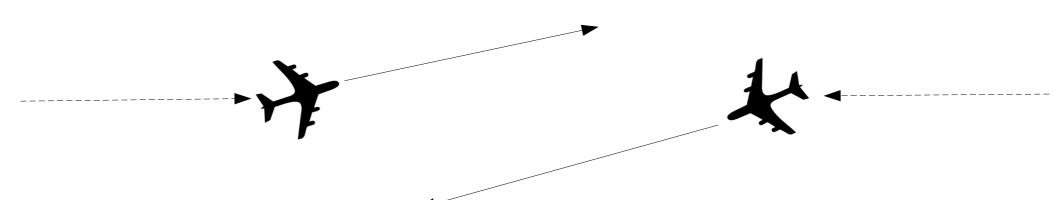
- Για να μην τρακάρουν δυο αεροπλάνα μπορεί να αλλάξει
 - πορεία στα αεροπλάνα
 - ύψος στα αεροπλάνα
 - ταχύτητα στα αεροπλάνα

• Ας δούμε παραδείγματα

Αλλαγή πορείας

Αλλαγή πορείας

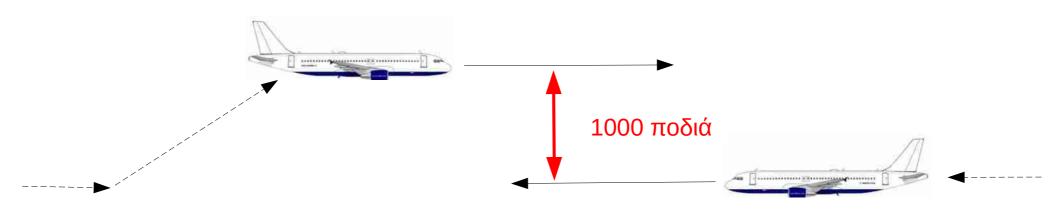

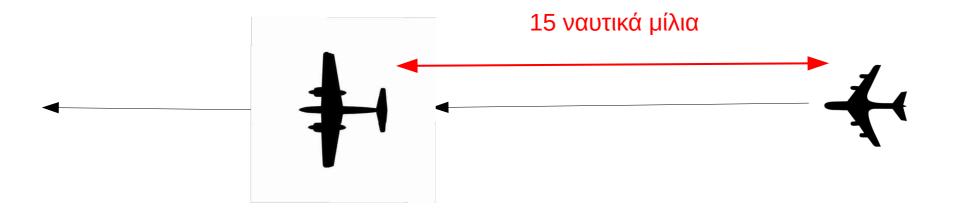
Αλλαγή ύψους

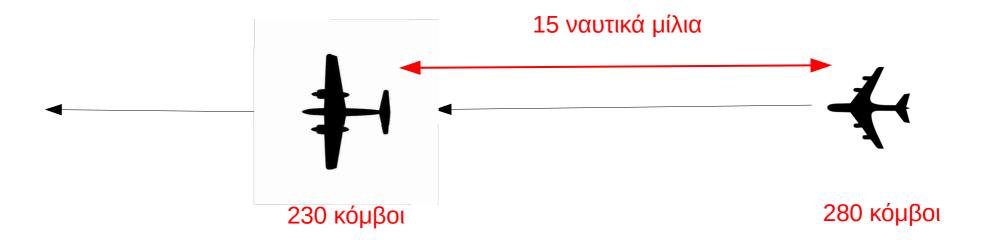

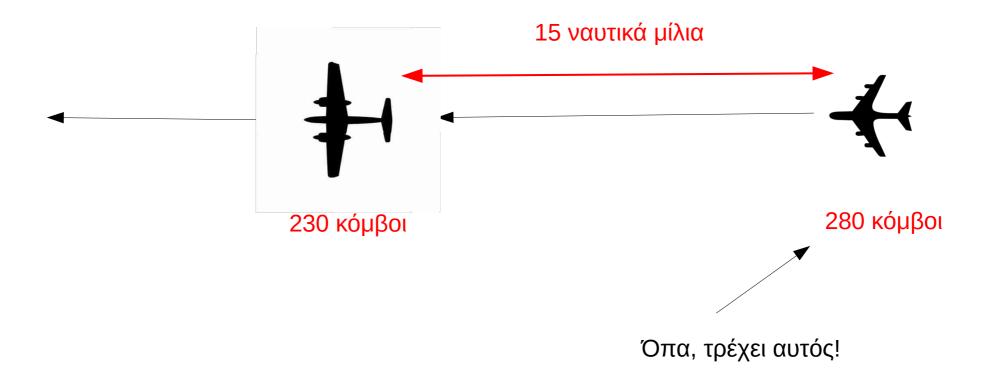

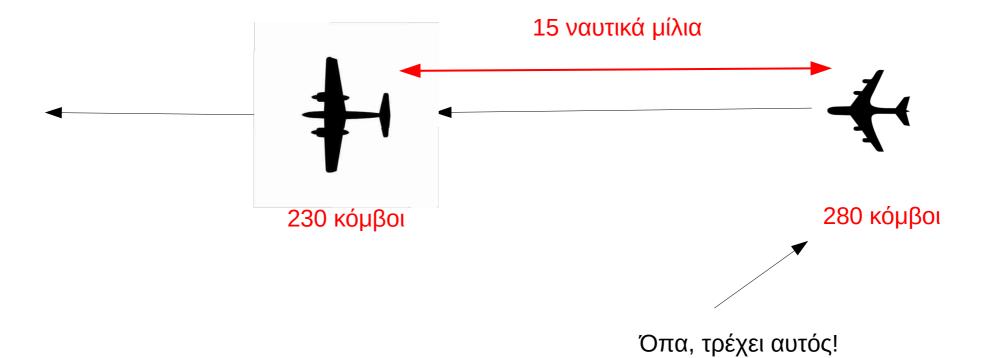
Αλλαγή ύψους

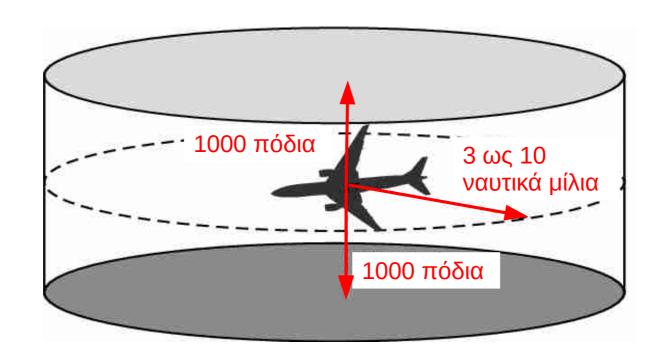

Θα χάσουνε τον διαχωρισμό σε λίγο

Διαχωρισμός – περίληψη

Ένας κύλινδρος ασφάλειας γύρο από το αεροπλάνο

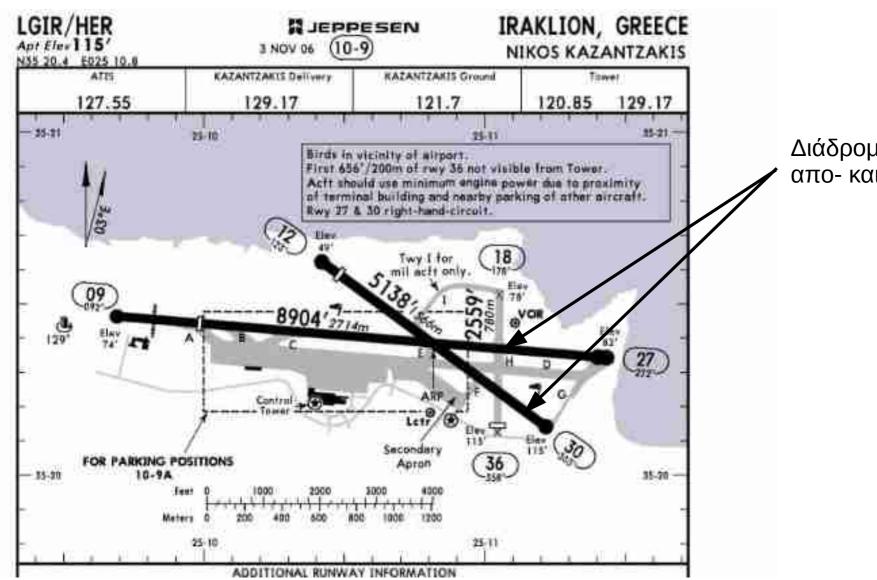
Και στο έδαφος;

 Βέβαια ο ελεγκτής πρέπει να αποφεύγει συγκρούσεις αεροπλάνων και στο έδαφος

Και στο έδαφος;

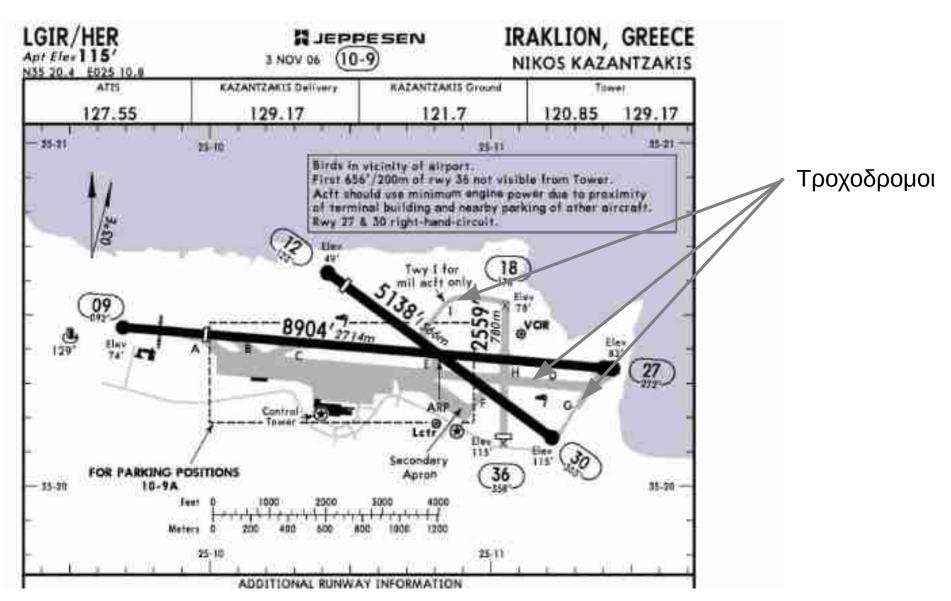
- Βέβαια ο ελεγκτής πρέπει να αποφεύγει συγκρούσεις αεροπλάνων και στο έδαφος
 - Στην πίστα (πάρκινγκ)
 - Στους τροχόδρομους
 - Στους διαδρόμους απο- και προσγείωσης

Στο έδαφος

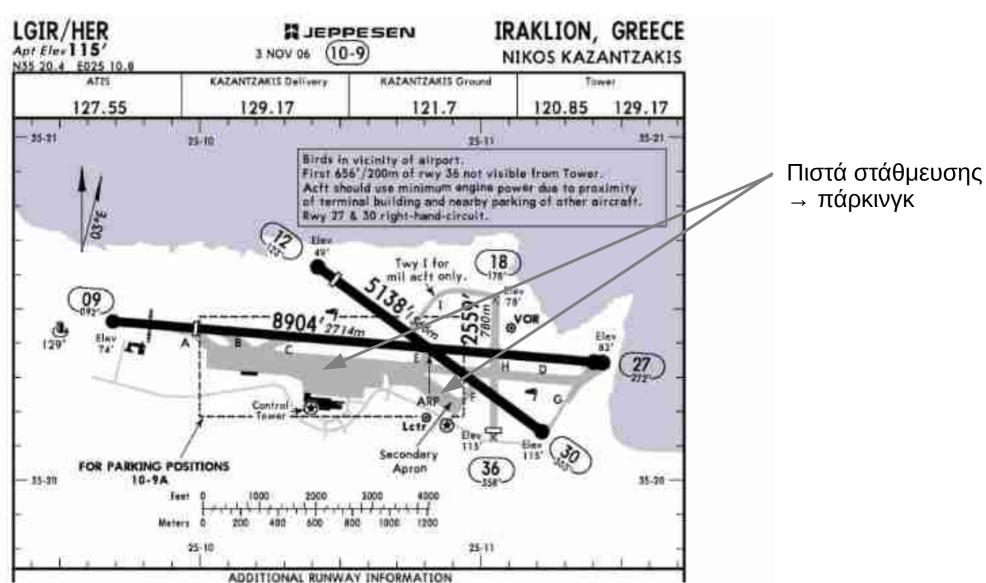

Διάδρομοι απο- και προσγείωσης

Στο έδαφος

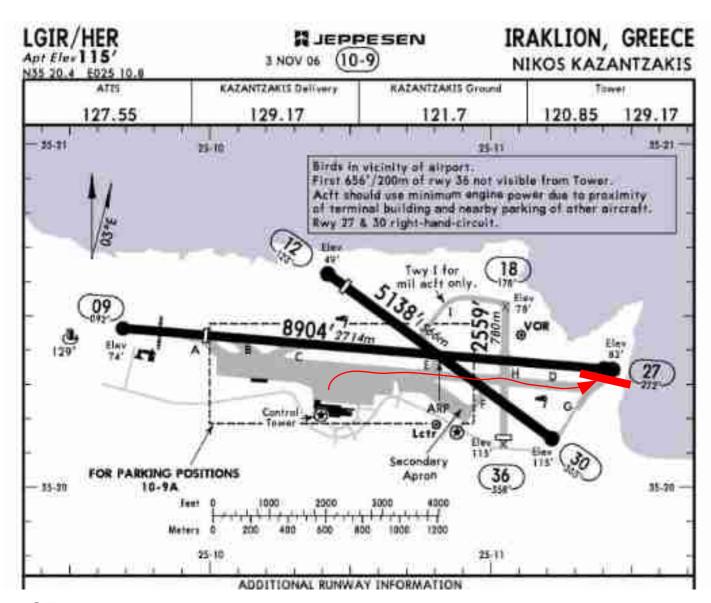

Στο έδαφος

→ πάρκινγκ

Στο έδαφος

"Τροχοδρομείστε για το σημείο κράτησης του διαδρόμου 27, μέσω του τροχόδρομου **Delta** ελεύθερος να διασταυρώσετε τον διάδρομο 30"

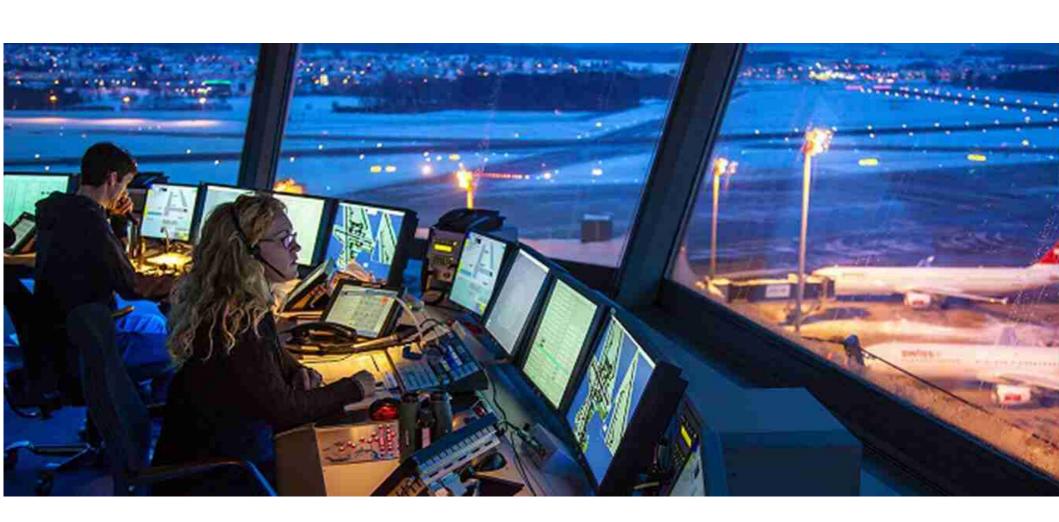
Έλεγχος Εδάφους

- Διαδρομές τροχοδρόμησης όπως στο παράδειγμα
- Σταματήστε συνεχίστε αφήστε το άλλο αεροπλάνο να περάσει
- ΔΕΝ μπαίνουνε σε η διασταυρώνουν/περνάνε διάδρομο απο- και προσγείωσης ΠΟΤΈ χωρίς την άδεια του ελεγκτή

Πως βλέπει τα αεροπλάνα ένας ελεγκτής;

Πως βλέπει τα αεροπλάνα ένας ελεγκτής;

• Με τα μάτια

Πως βλέπει τα αεροπλάνα ένας ελεγκτής;

- Με τα μάτια
- Με το ραντάρ

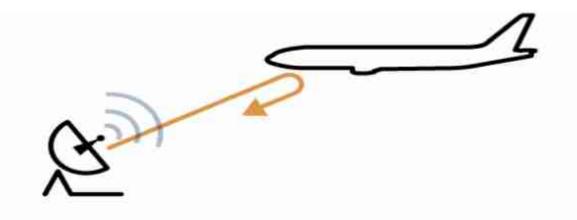

Δομή Μαθήματος

- Τι κάνει ένας ελεγκτής εναέριας κυκλοφορίας;
- Πως δουλεύει το ραντάρ;
- Πύργος, προσέγγιση, έλεγχος περιοχής
- Το αεροδρόμιο Ηρακλείου

Πρωτεύον Ραντάρ

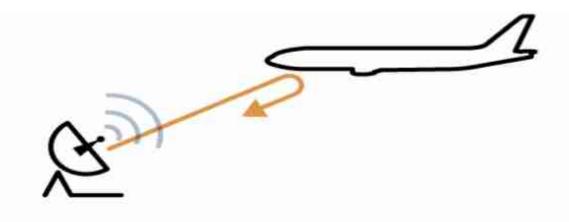
• Το κλασικό ραντάρ

Πρωτεύον Ραντάρ

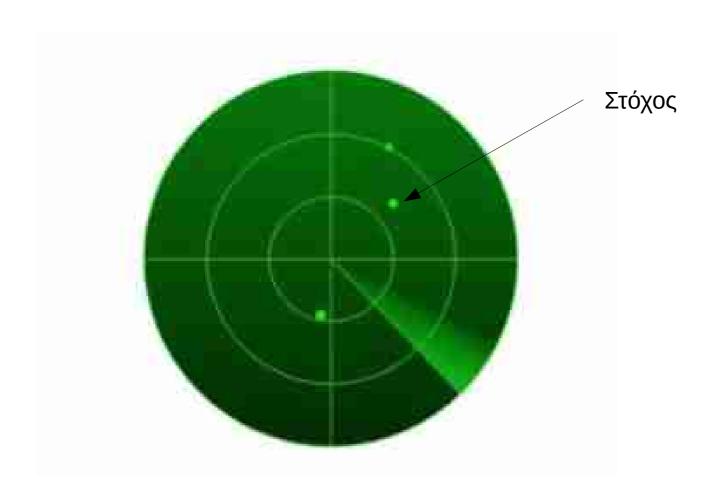
• Το κλασικό ραντάρ

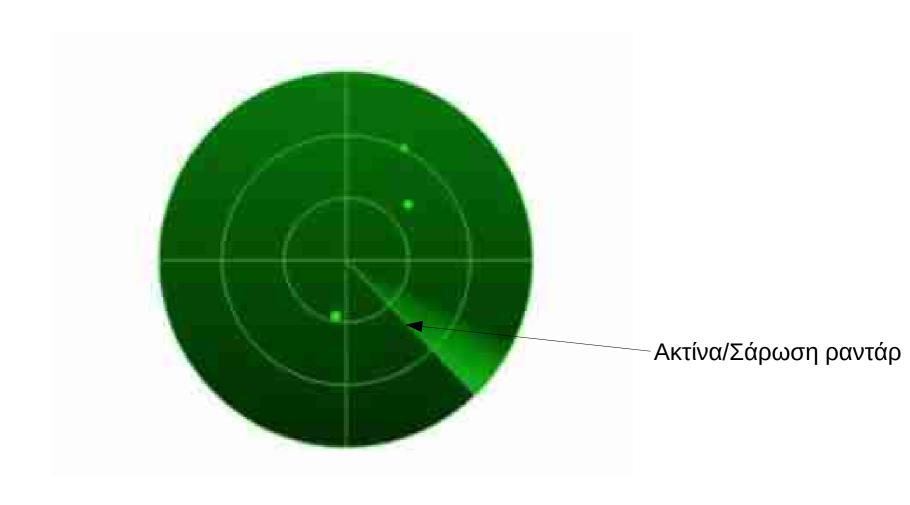
Αναγνώριση στόχων χωρίς να ξέρουμε τι είναι

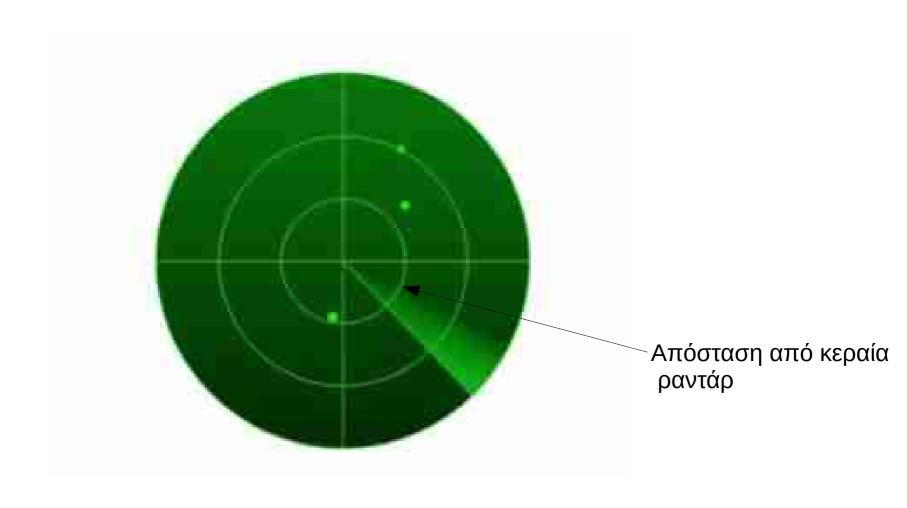
Εικόνα Πρωτεύον Ραντάρ

Εικόνα Πρωτεύον Ραντάρ

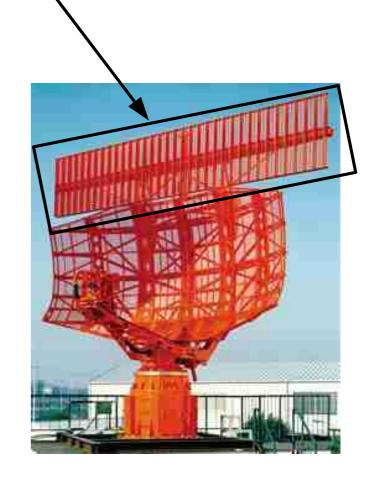

Εικόνα Πρωτεύον Ραντάρ

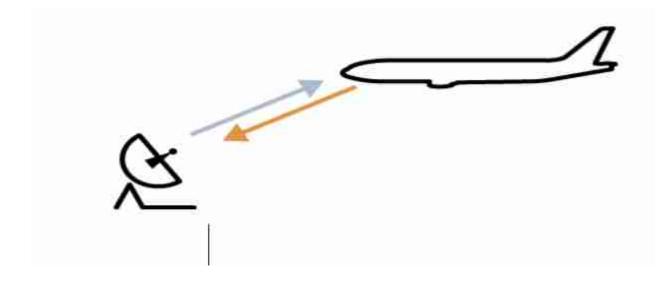
Δευτερεύον Ραντάρ

• Το πιο σημαντικό σήμερα

Δευτερεύον Ραντάρ

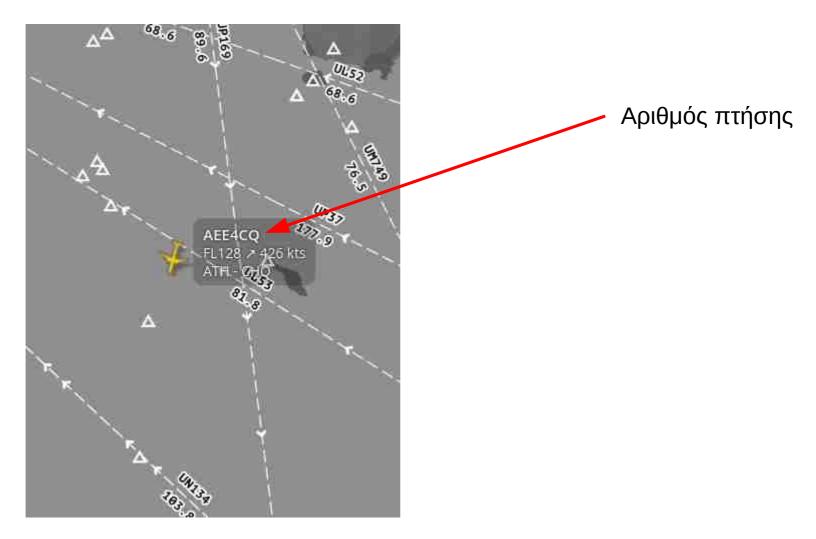
• Το πιο σημαντικό σήμερα

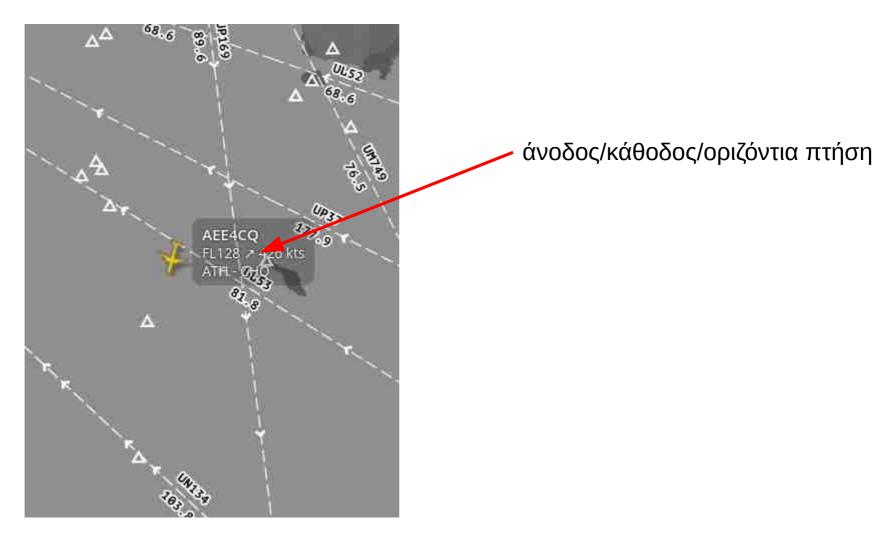

Το ραντάρ στέλνει μηνύματα στο αεροπλάνο και αυτό απαντάει, μοιάζει λίγο με την επικοινωνία ανάμεσα σε κινητά τηλέφωνα!

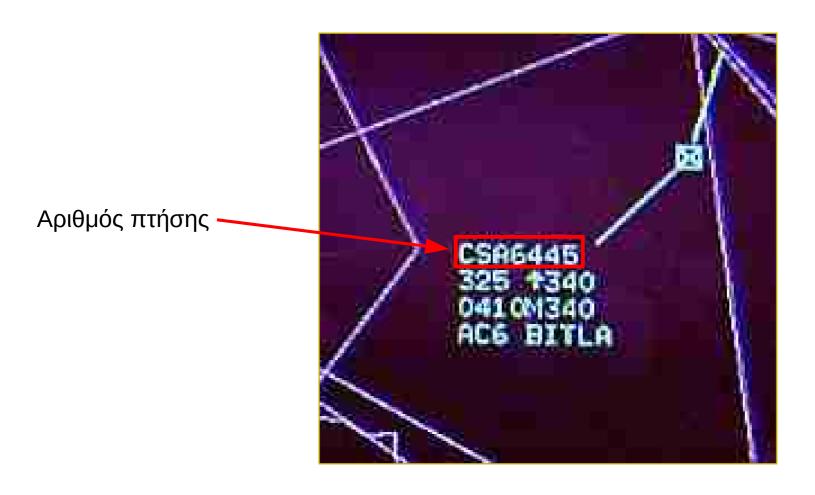

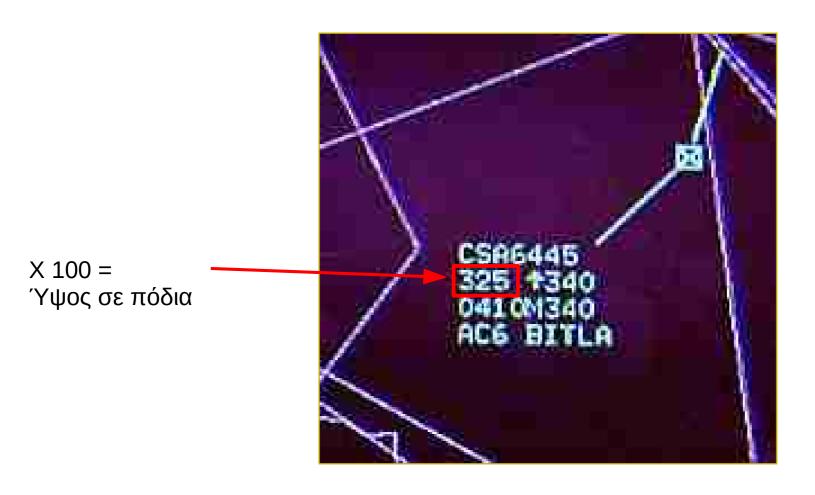

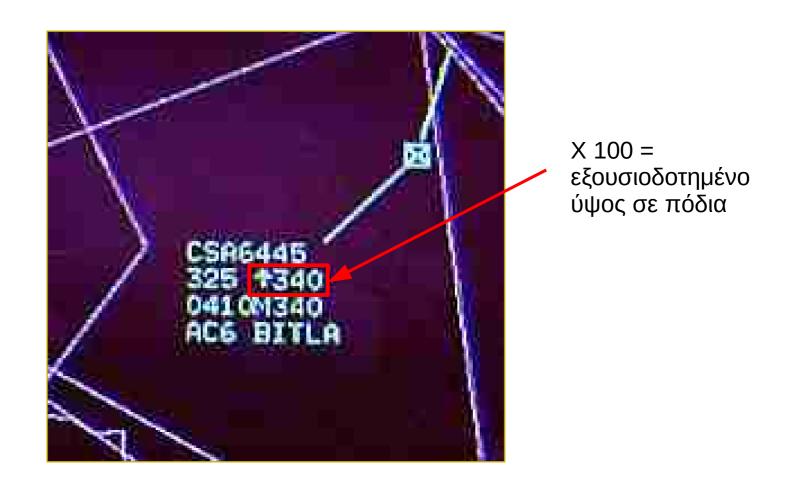

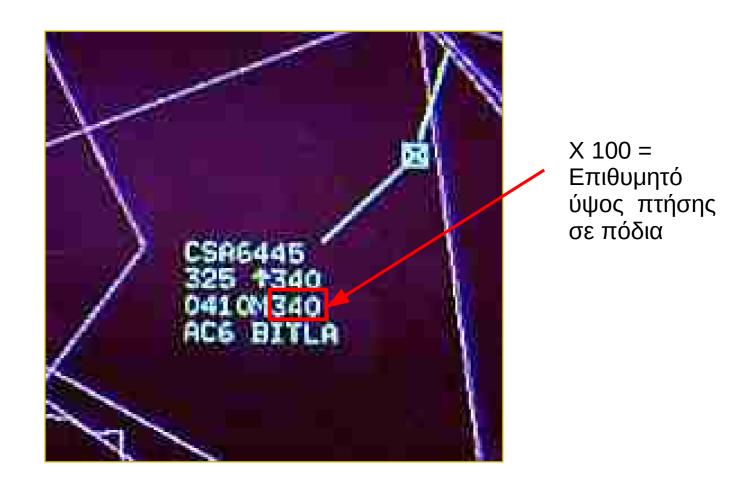

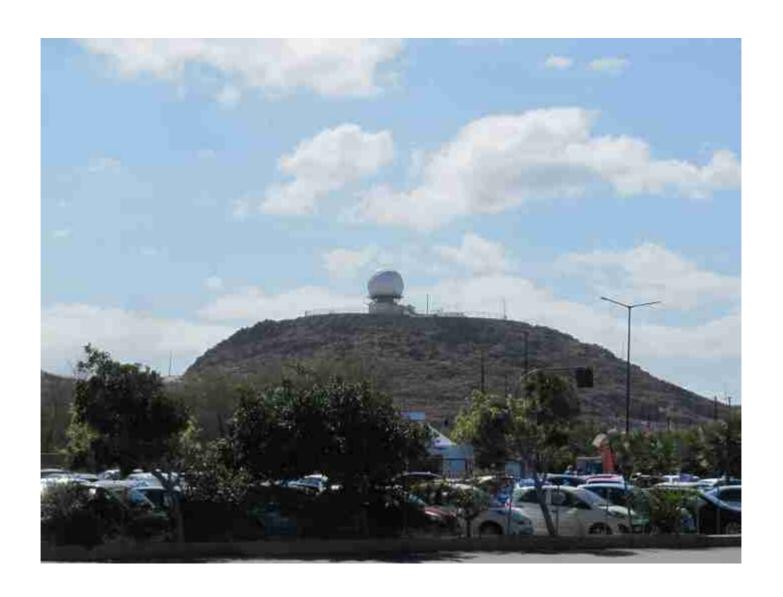

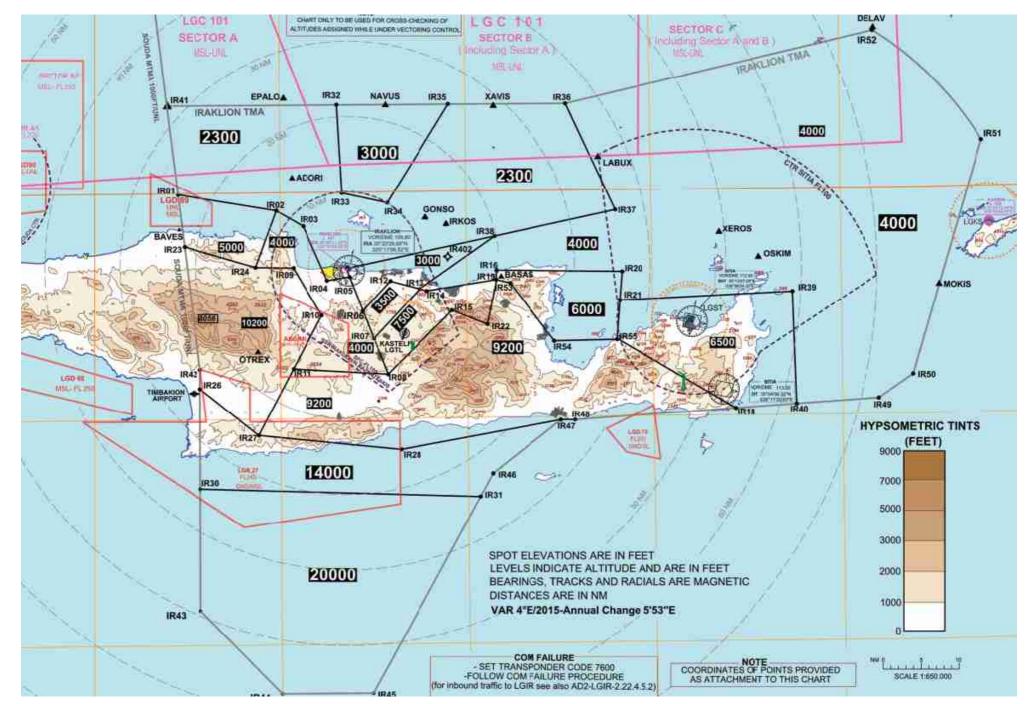

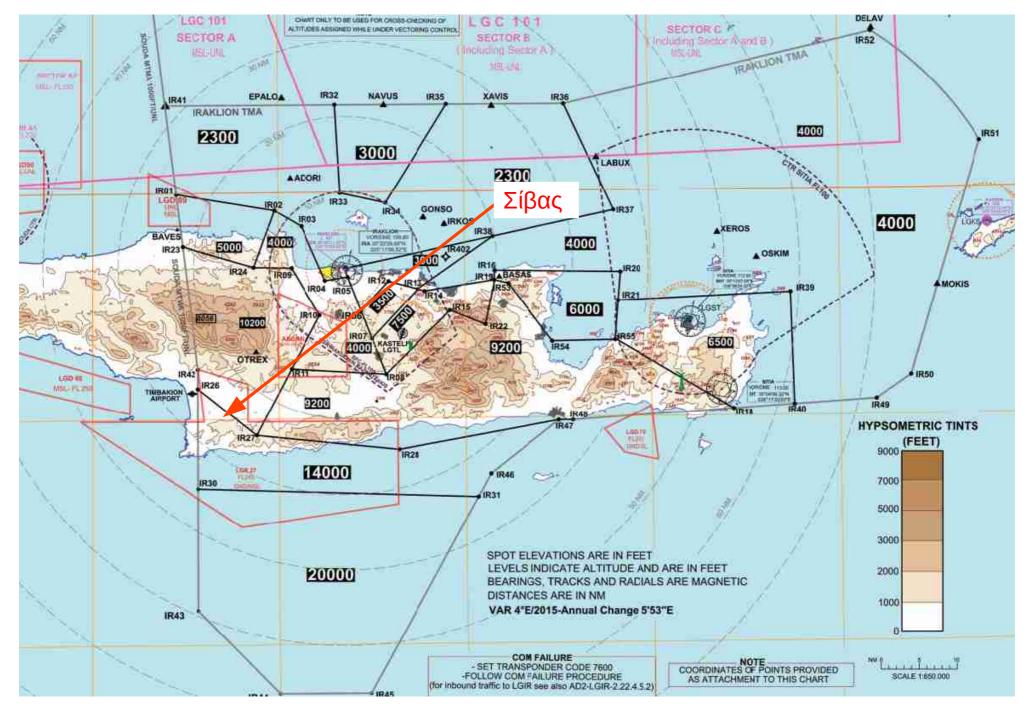

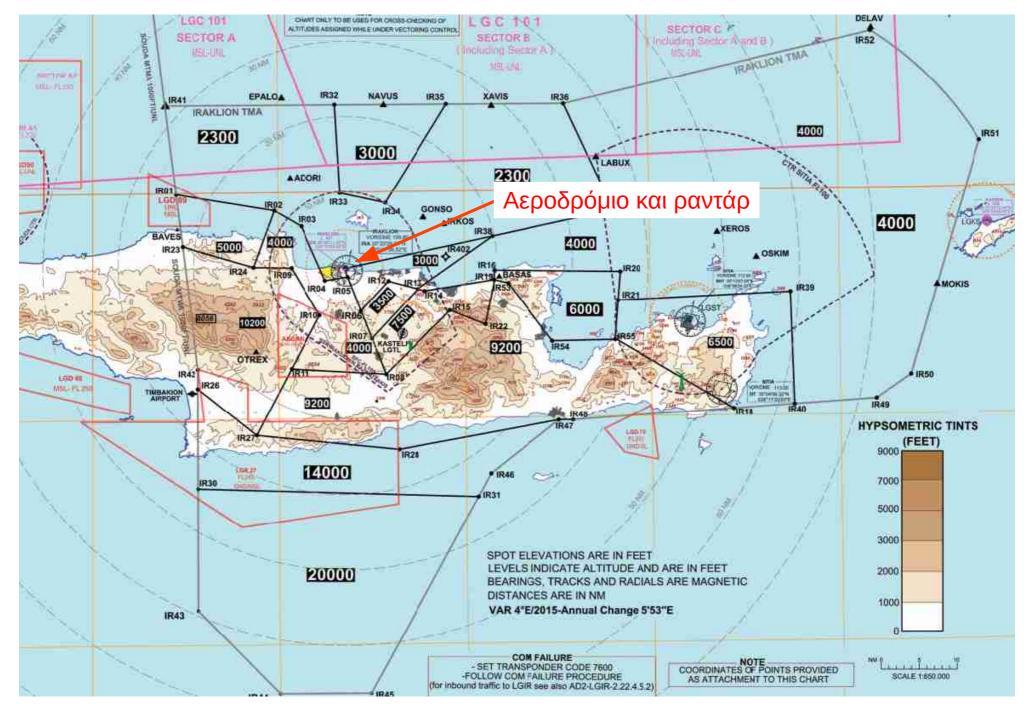
Ταχύτητα εδάφους σε κόμβους εδώ 0410 κόμβοι

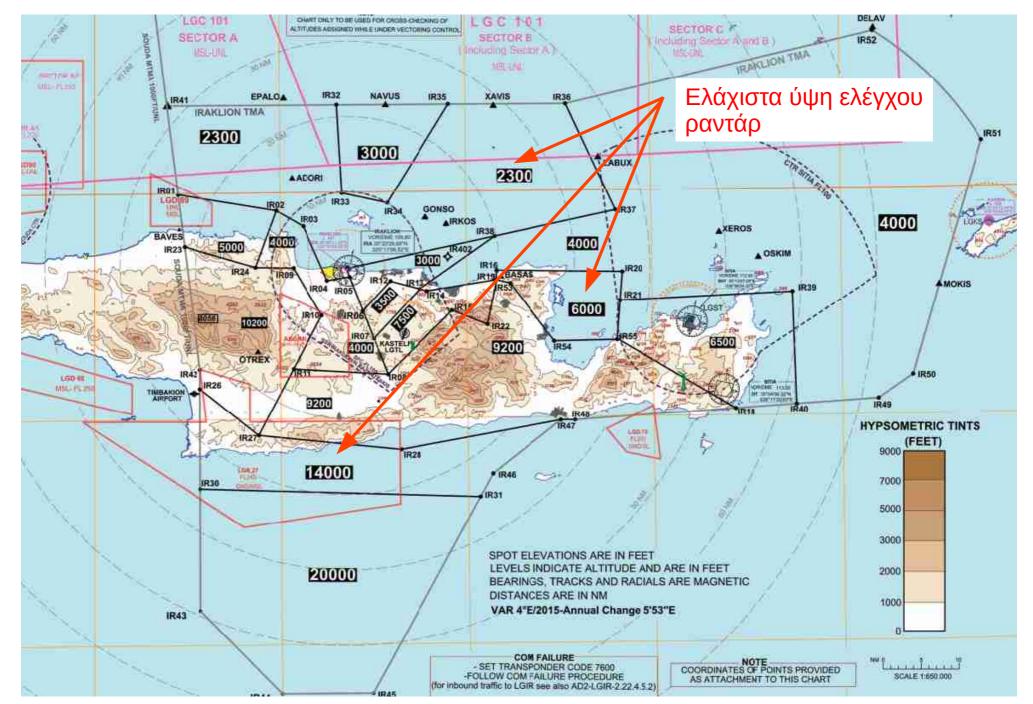

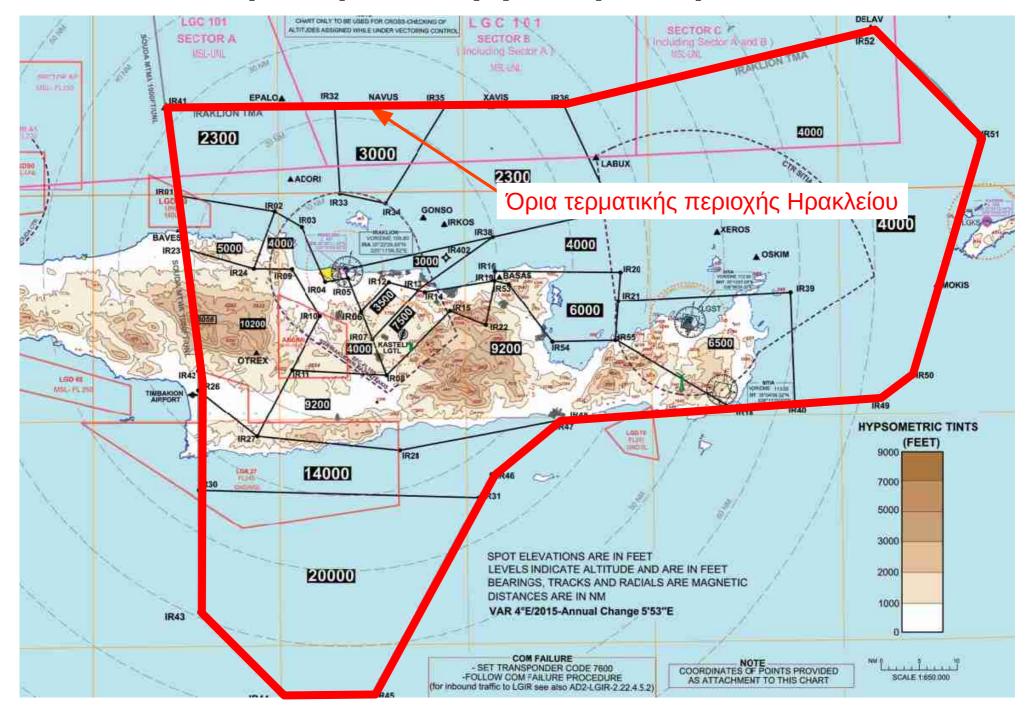

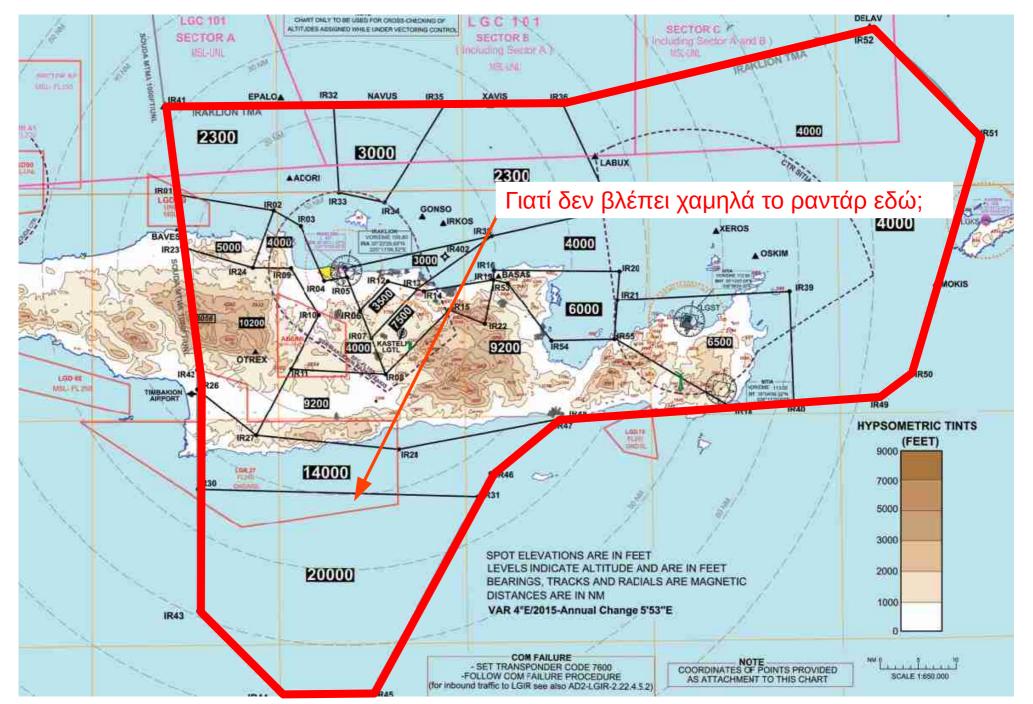

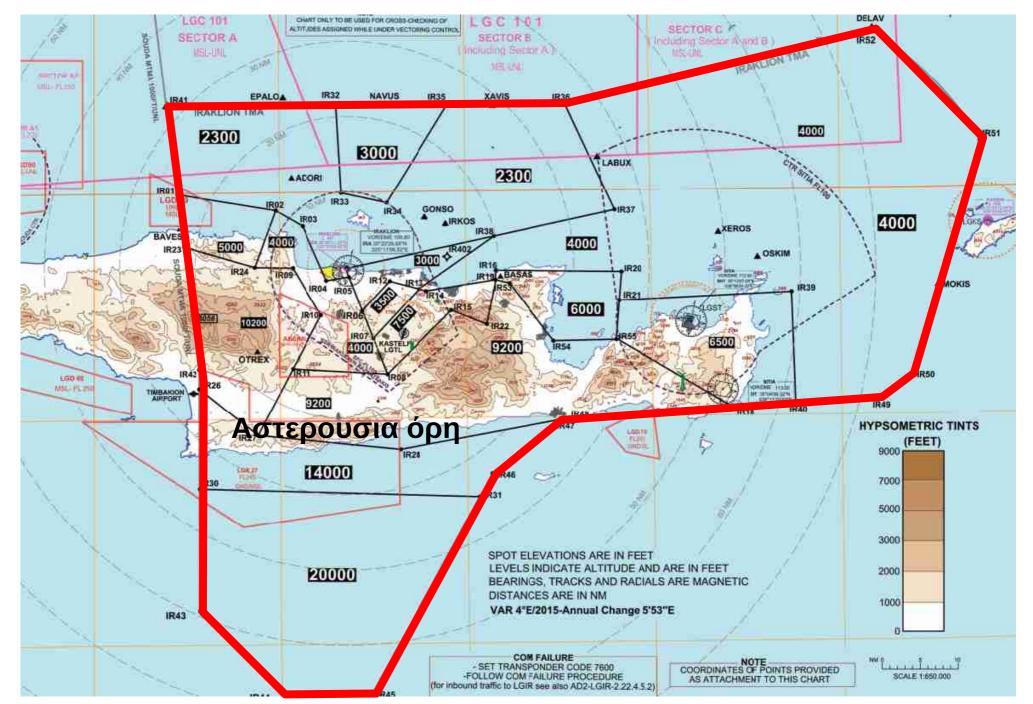

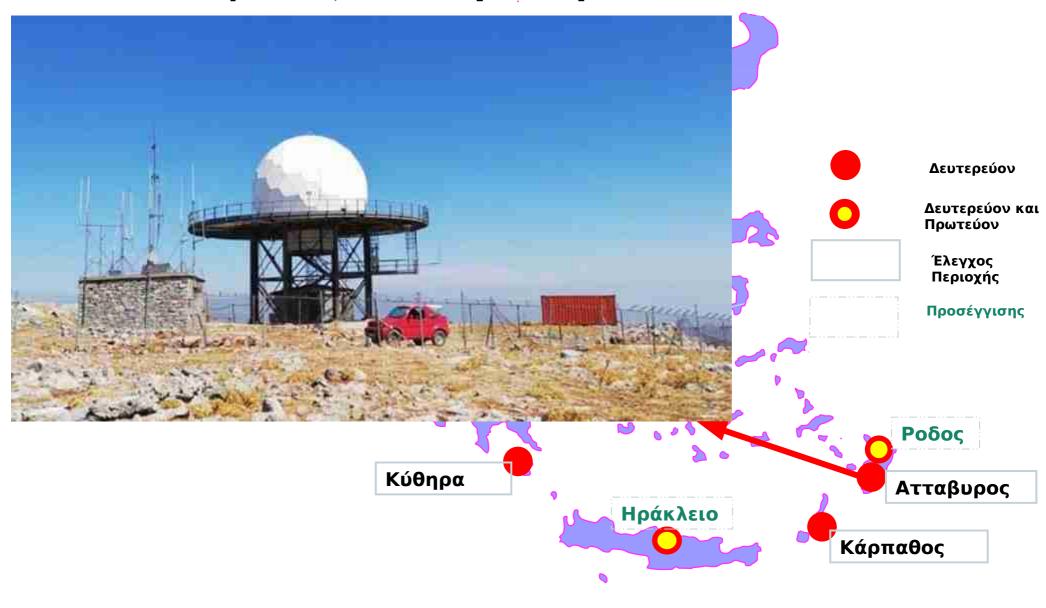

Κεφαλές Ραντάρ στην Ελλαδα

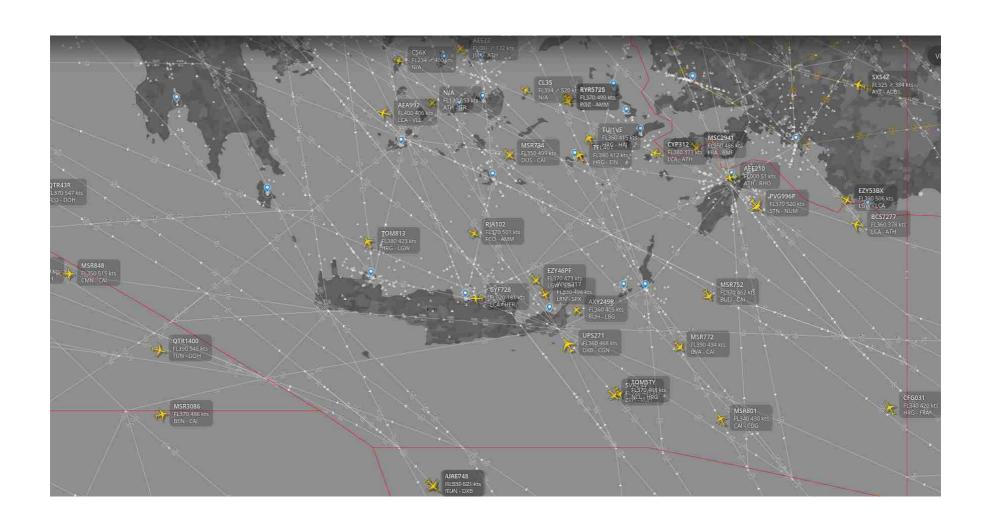
Κεφαλές Ραντάρ στην Ελλαδα

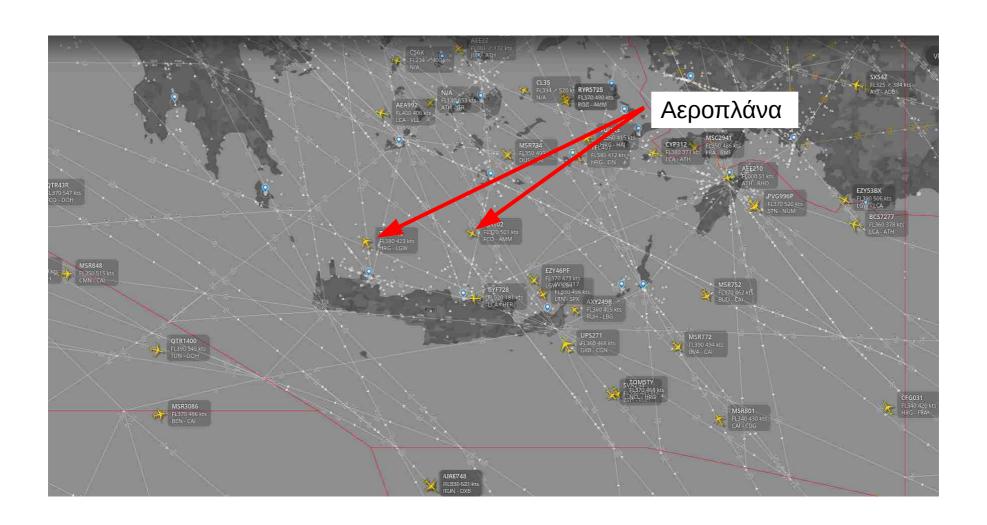
Ραντάρ σε πραγματικό χρόνο

- www.flightradar24.com
 - (ιδανικά: Gold subscription)
- Θα παρατηρήσουμε την κίνηση στον εναέριο χώρο της Ελλάδας σε πραγματικό χρόνο για λίγο

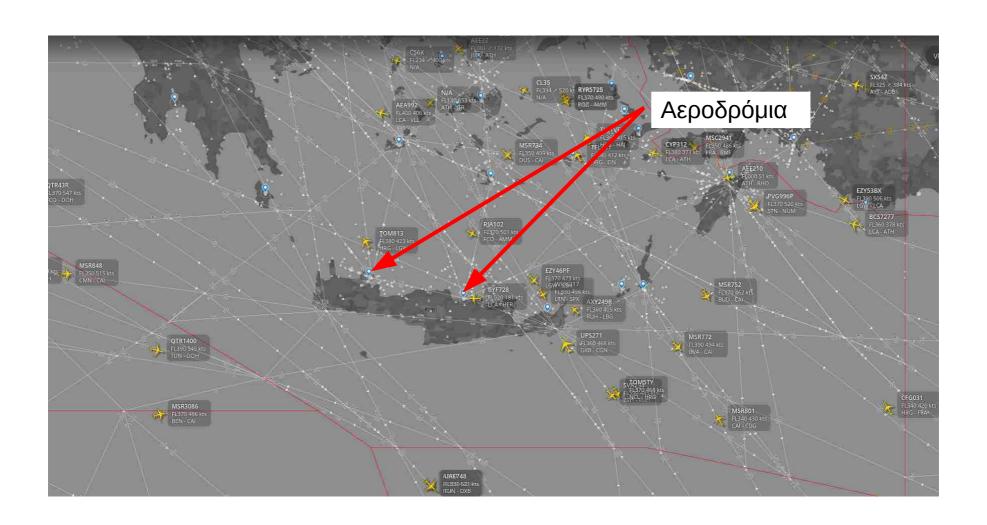
Τι θα δούμε;

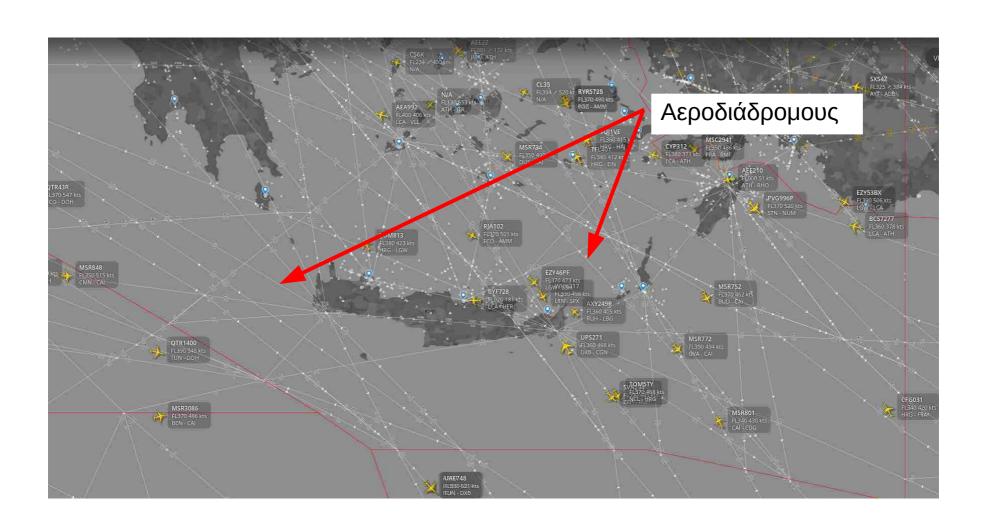
Τι θα δούμε;

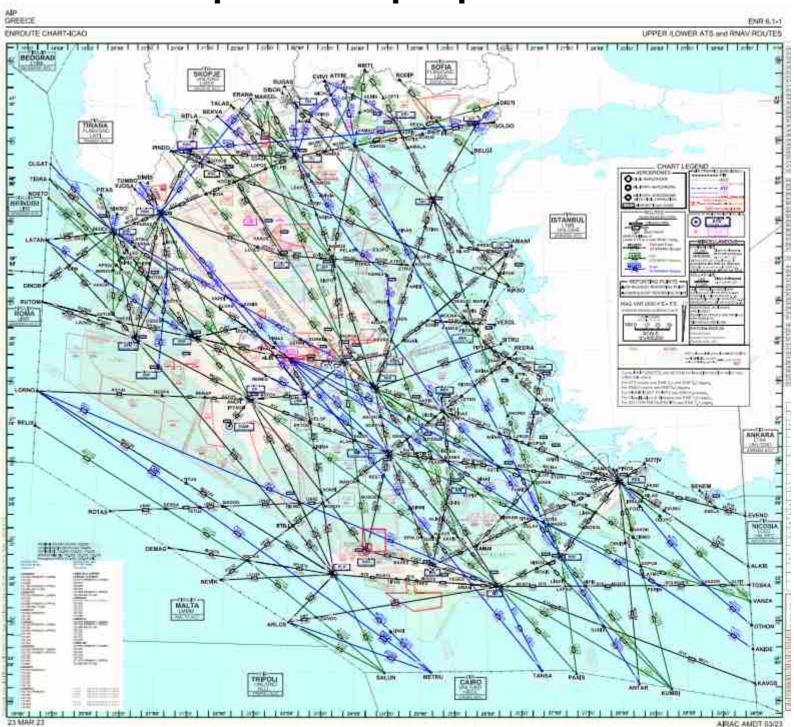
Τι θα δούμε;

Τι θα δούμε;

Αεροδιάδρομοι

Δομή Μαθήματος

- Τι κάνει ένας ελεγκτής εναέριας κυκλοφορίας;
- Πως δουλεύει το ραντάρ;
- Πύργος, προσέγγιση, έλεγχος περιοχής
- Το αεροδρόμιο Ηρακλείου

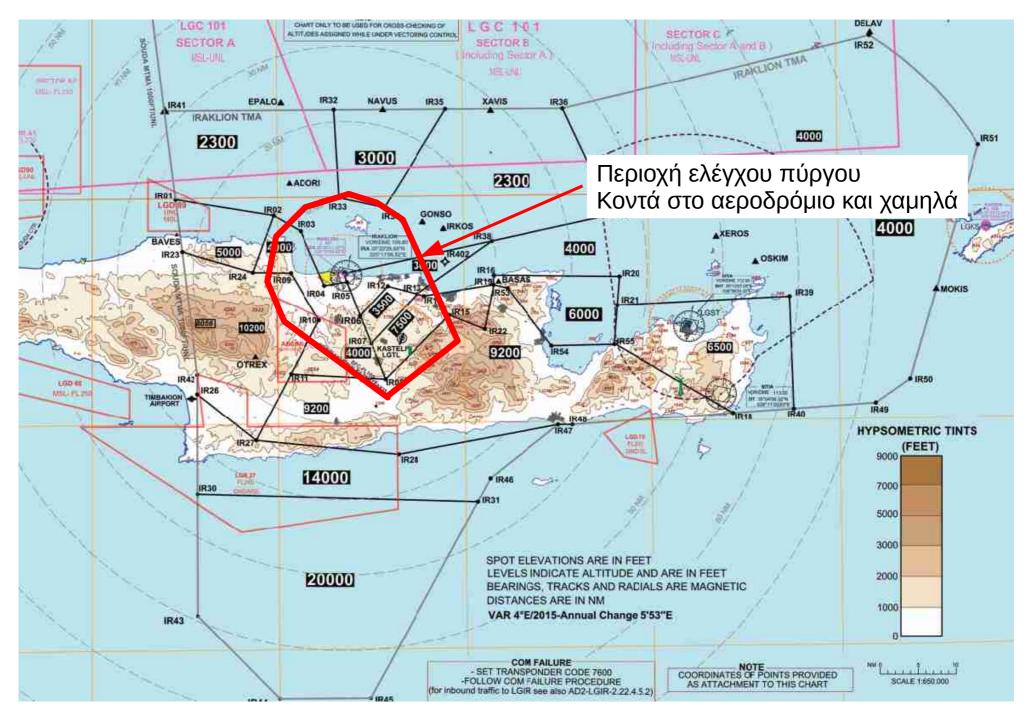
Πύργος, Προσέγγιση, Έλεγχος Περιοχής

 Πύργος – κινήσεις αεροπλάνων στους διαδρόμους, τροχόδρομους, πίστες του αεροδρομίου και στον εναέριο χώρο πολύ κοντά στο αεροδρόμιο

Πύργος Ηρακλείου

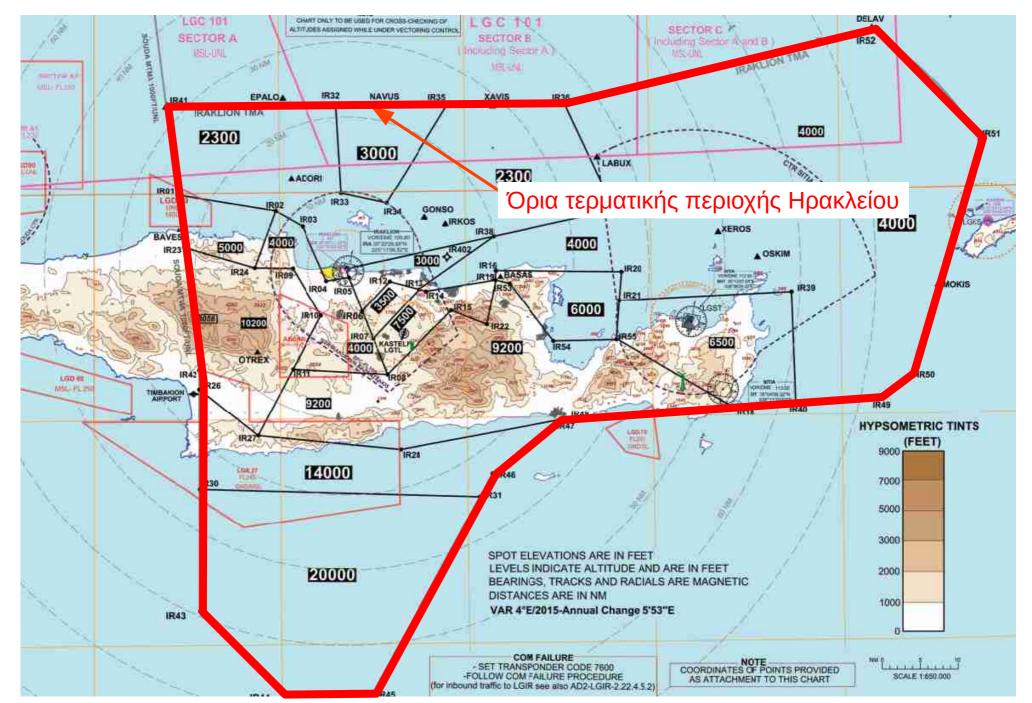
Πύργος Ηρακλείου

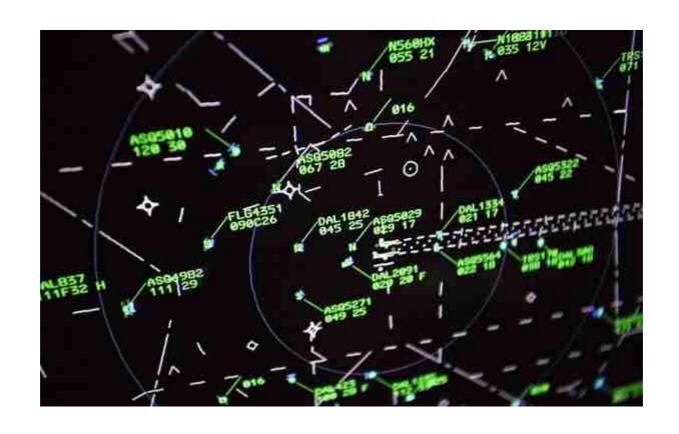
Πύργος, Προσέγγιση, Έλεγχος Περιοχής

- Πύργος κινήσεις αεροπλάνων στους διαδρόμους, τροχόδρομους, πίστες του αεροδρομίου και στον εναέριο χώρο πολύ κοντά στο αεροδρόμιο
- Προσέγγιση κινήσεις αεροπλάνων που απογειώνονται η προσγειώνονται στο Ηράκλειο στην λεγόμενη τερματική περιοχή Ηράκλειου

Τερματική Ηρακλείου

Έλεγχος Προσέγγισης

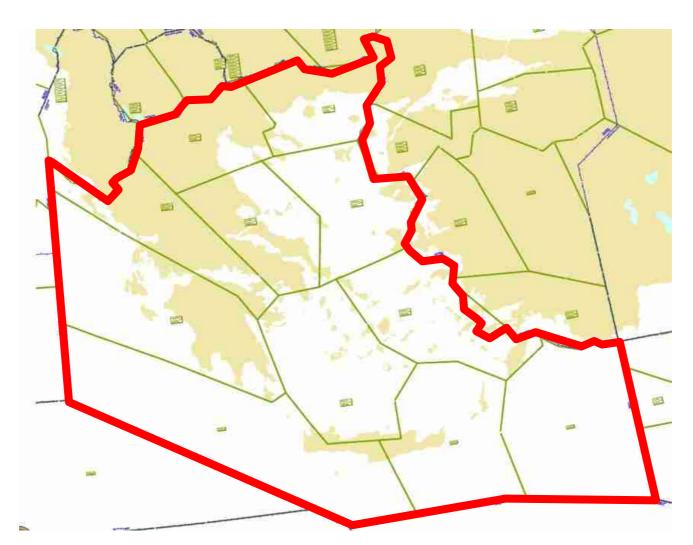
Έλεγχος Προσέγγισης Ηρακλείου

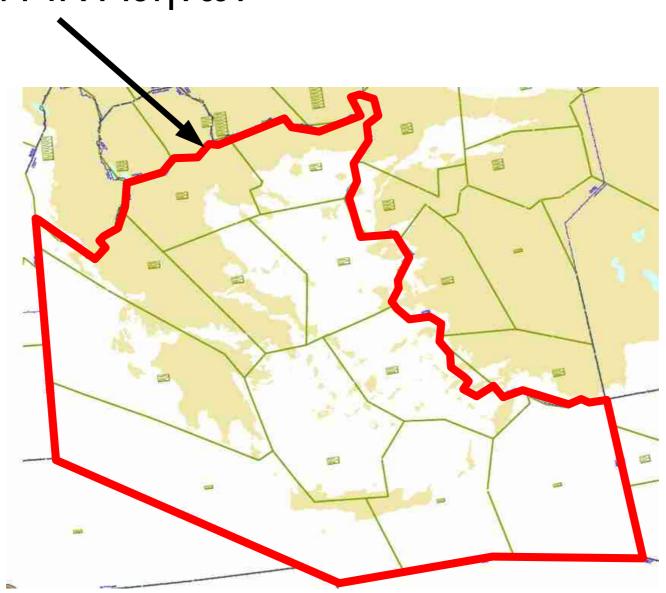
Πύργος, Προσέγγιση, Έλεγχος Περιοχής

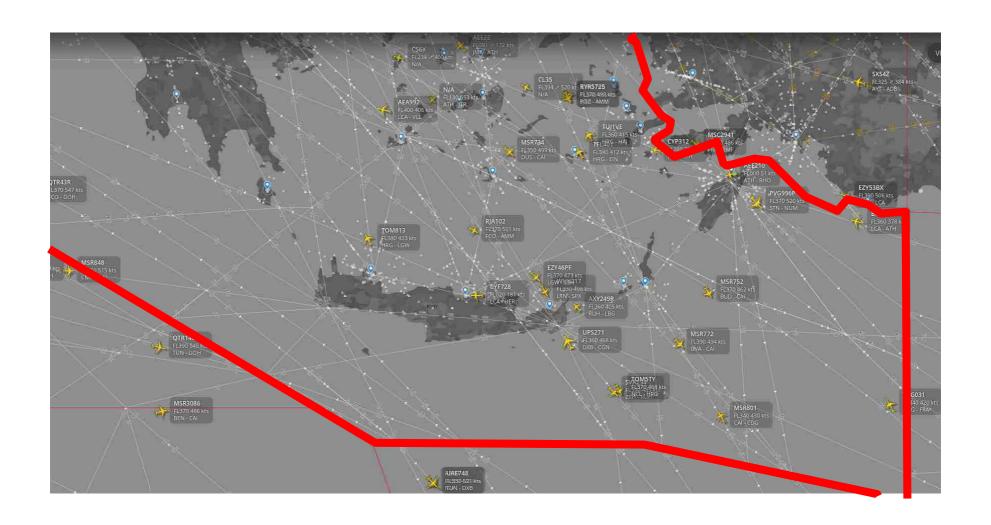
- Πύργος κινήσεις αεροπλάνων στους διαδρόμους, τροχόδρομους, πίστες του αεροδρομίου και στον εναέριο χώρο πολύ κοντά στο αεροδρόμιο
- Προσέγγιση κινήσεις αεροπλάνων που απογειώνονται η προσγειώνονται στο Ηράκλειο στην λεγόμενη τερματική περιοχή Ηράκλειου
- Έλεγχος περιοχής κινήσεις αεροπλάνων που πετάνε πάνω από την Ελλάδα η είναι ακόμα μακριά και ψηλά από το αεροδρόμιο όπου θα προσγειωθούν

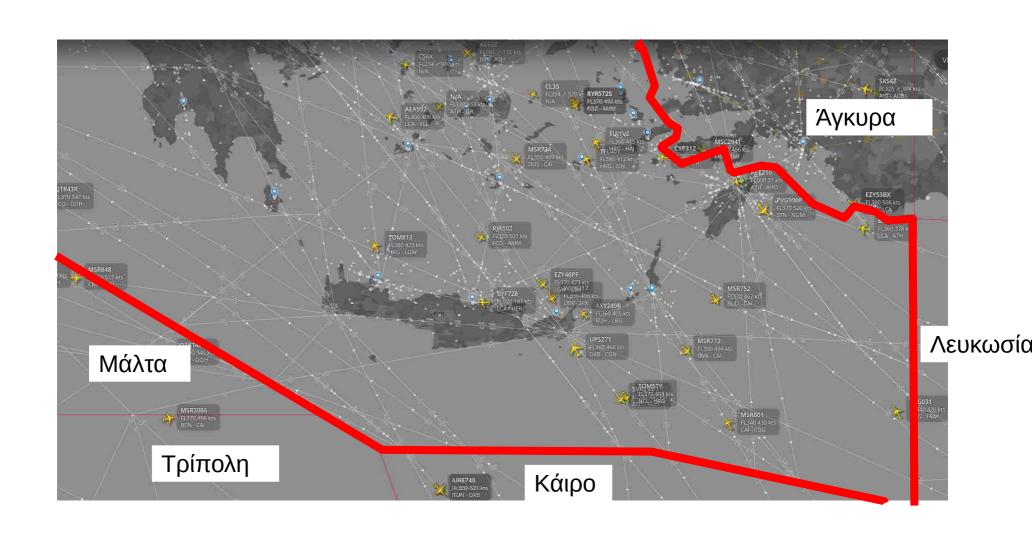
• FIR – Flight Information Region - Περιοχή Πληροφόρησης Πτήσης

• Όρια FIR Αθηνών

Κέντρο Ελέγχου Περιοχής Αθηνών ΚΕΠΑΘ

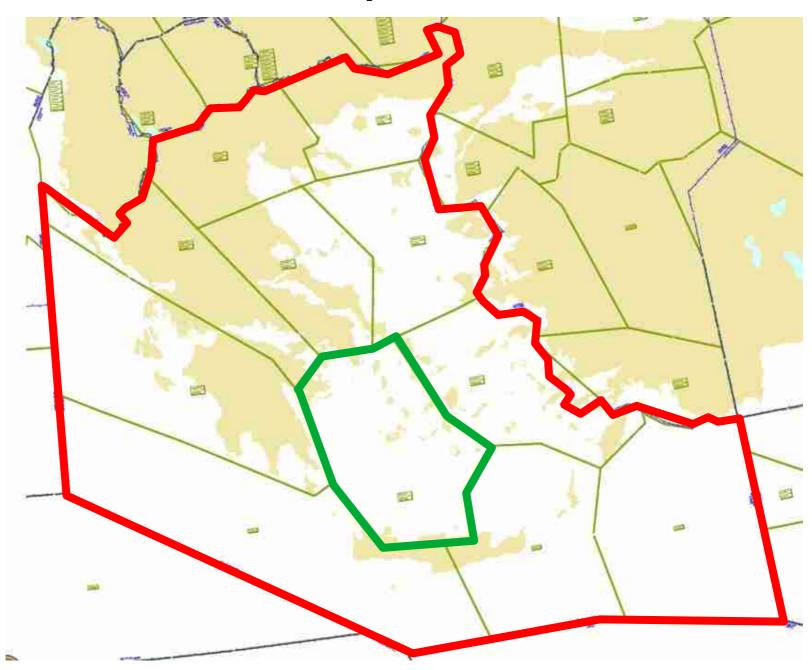
- Βρίσκεται στο παλιό αεροδρόμιο της Αθήνας στο Ελληνικό
- Ελέγχει όλο τον εναέριο χώρο της Ελλάδας

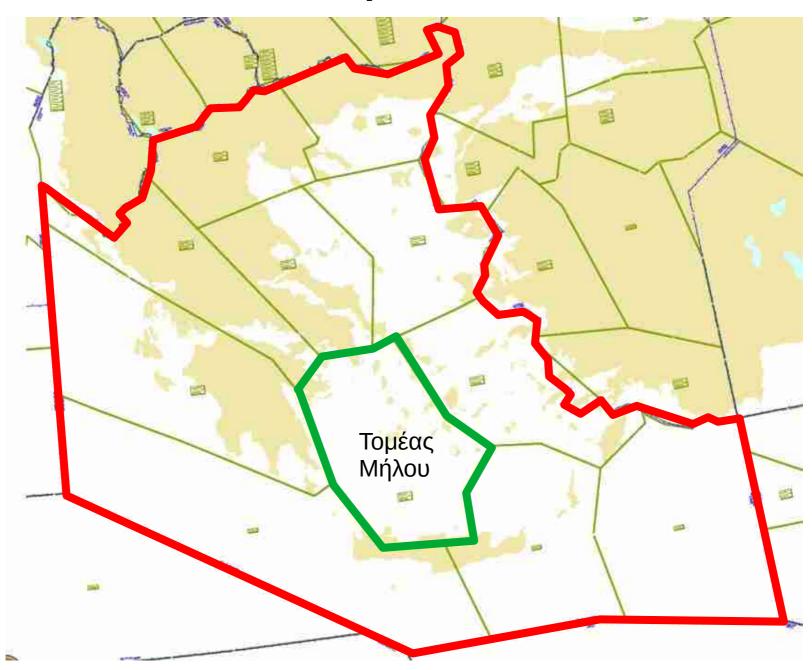
Πως μοιράζονται την δουλειά οι ελεγκτές στο ΚΕΠΑΘ

- Ένας ελεγκτής μόνος του δεν μπορεί να χειριστεί όλη την κυκλοφορία
- Τι θα κάνατε;

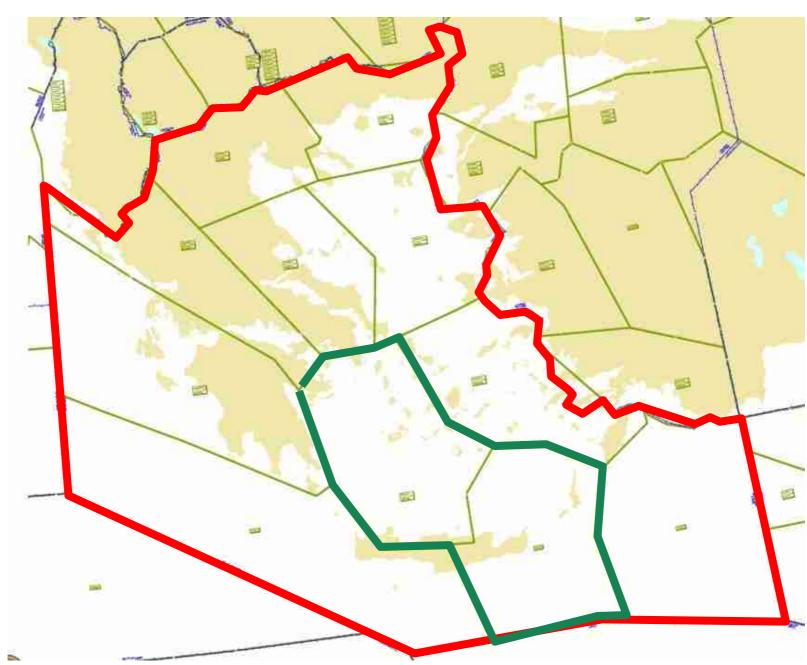
Τομείς

Τομείς

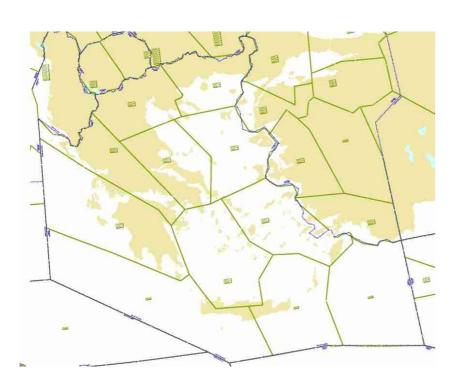
Όταν δεν έχει πολύ κίνηση ενώνουμε τομείς

Ποιον τομέα δουλεύει η ελέγκτρια;

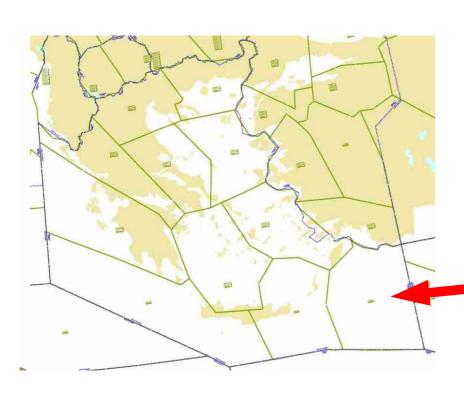

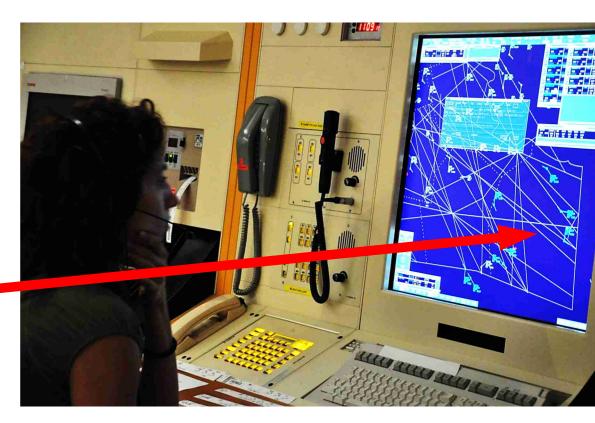
Ποιον τομέα δουλεύει η ελέγκτρια;

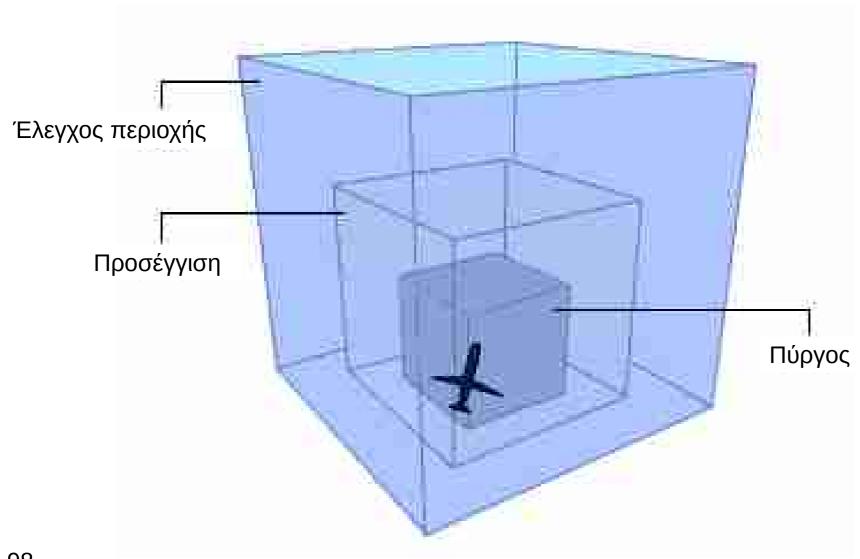

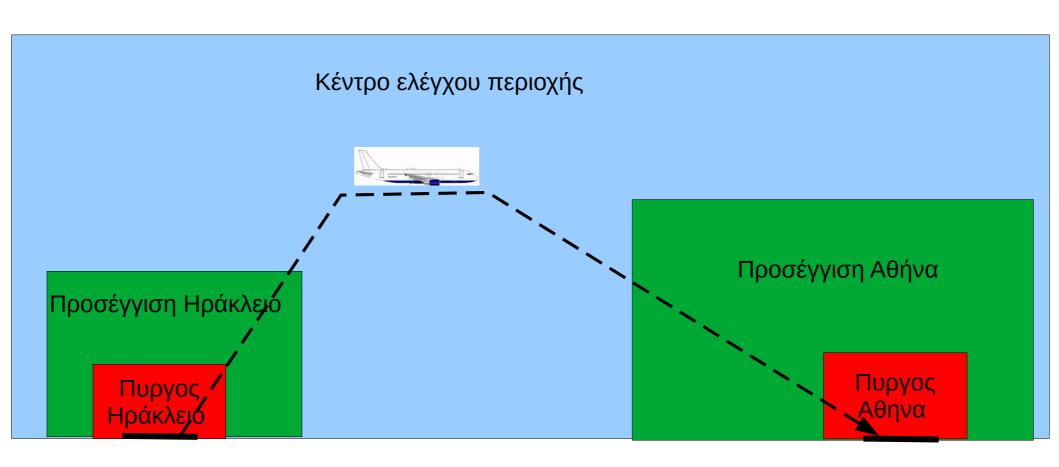
Ποιον τομέα δουλεύει η ελέγκτρια;

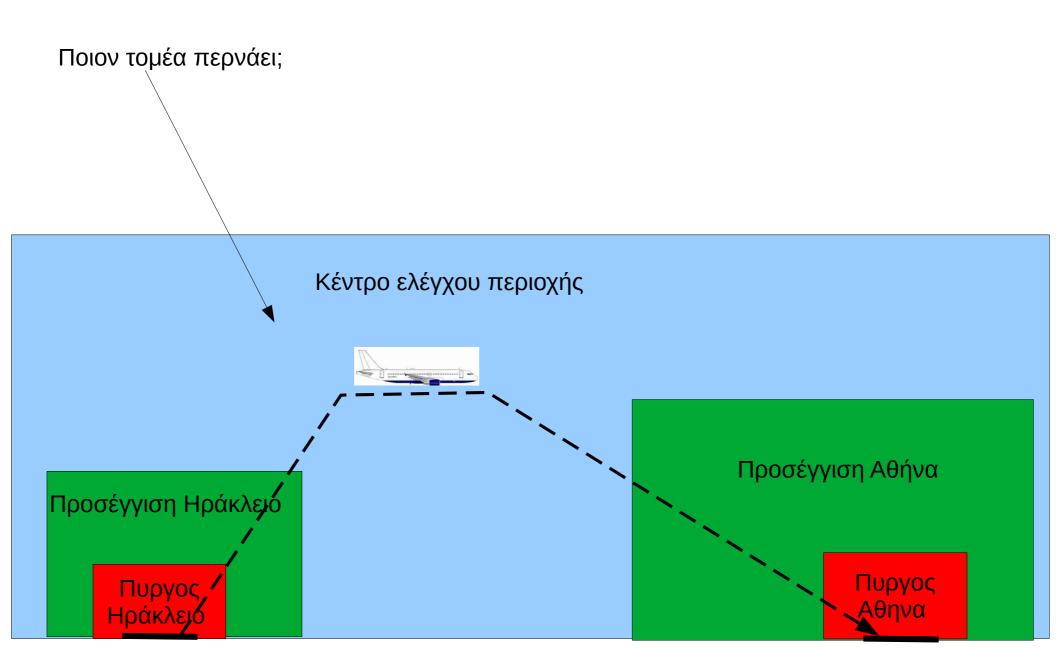

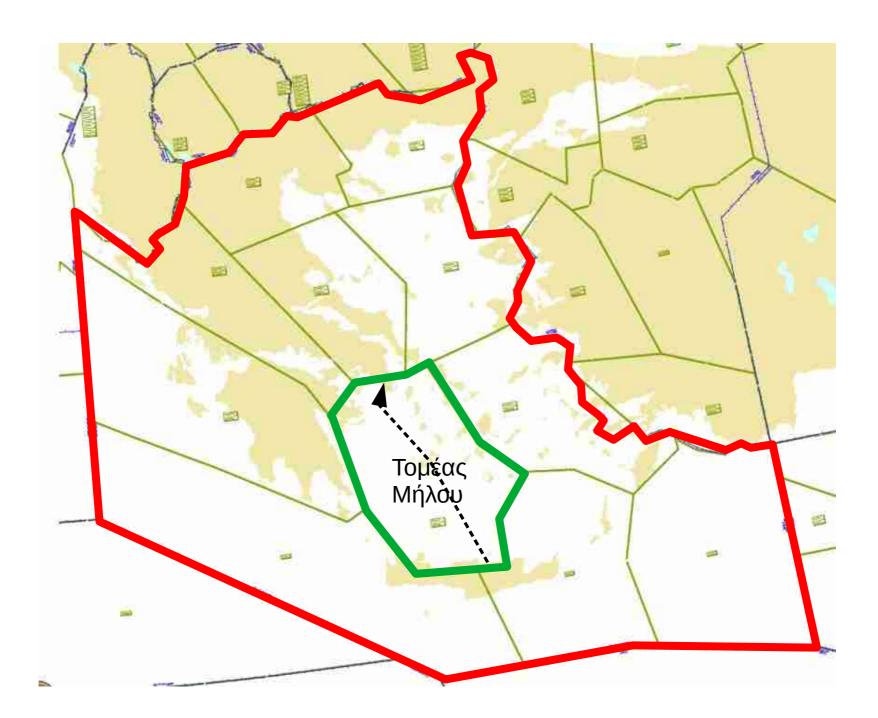

Η ολοκληρωμένη εικόνα

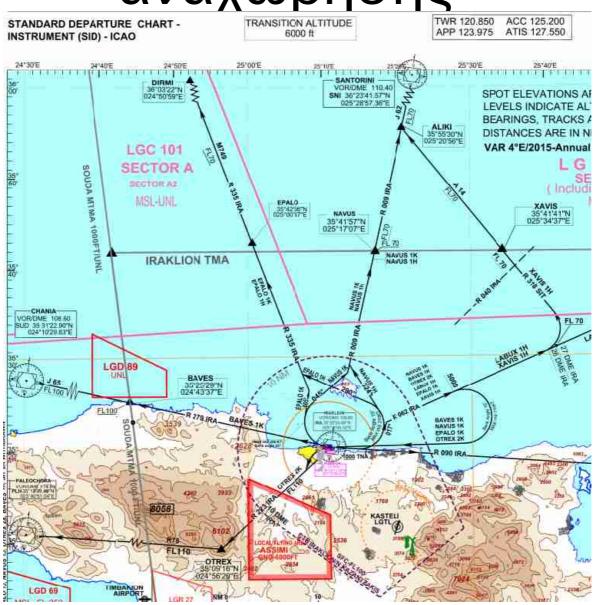

- Πύργος άδεια εκκίνησης
- Πύργος εξουσιοδότηση

Εξουσιοδότηση π.χ. διαδρομή αναχώρησης

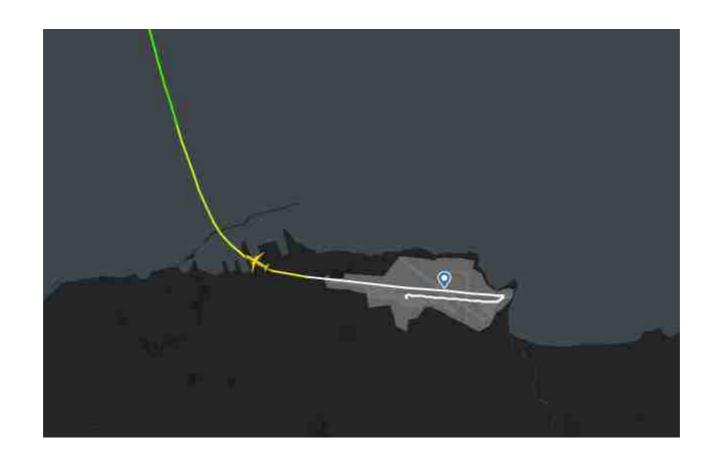

Εξουσιοδότηση π.χ. διαδρομή αναχώρησης

- Πύργος άδεια εκκίνησης
- Πύργος εξουσιοδότηση
- Πύργος άδεια τροχοδρόμησης
- Πύργος άδεια απογείωσης
- Πύργος καλέστε προσέγγιση (1-2 λεπτά μετά την απογείωση)

Πύργος

- Προσέγγιση επαφή με ασύρματο και αναγνώριση ραντάρ
- Προσέγγιση και άλλη άνοδο
- Προσέγγιση π.χ.
 - πορεία κατευθείαν ΧΥΖ για να κόψει δρόμο ... αν δεν έχει πολύ κίνηση
 - πορεία ΧΥΖ για να αποφύγει άλλα αεροπλάνα που έρχονται για προσγείωση
- Προσέγγιση καλέστε κέντρο ελέγχου περιοχής Αθηνών (10 λεπτά μετά την απογείωση)

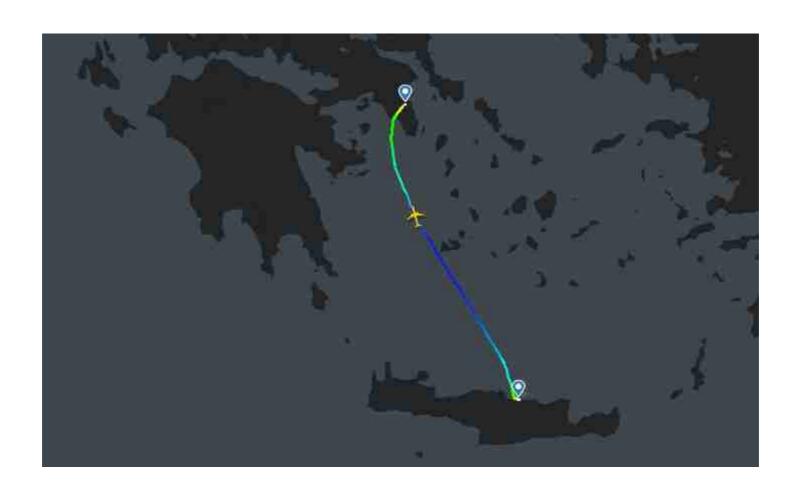
Προσέγγιση

Παράδειγμα πτήση Ηράκλειο – Αθήνα

- ΚΕΠΑΘ επαφή με ασύρματο και αναγνώριση ραντάρ (ναι πάλι αναγνώριση)
- ΚΕΠΑΘ τελικό ύψος;
- ΚΕΠΑΘ
 - Άδεια ανόδου στο επιθυμητό τελικό ύψος
 - Δεν μπορεί να δώσει το επιθυμητό ύψος λόγο κίνησης
 - πορεία κατευθείαν ΧΥΖ για να κόψει δρόμο ... αν δεν έχει πολύ κίνηση
 - πορεία ΧΥΖ για να αποφύγει άλλα αεροπλάνα που έρχονται για προσγείωση
- ΚΕΠΑΘ άδεια για κάθοδο για προσγείωση στη Αθήνα
- ΚΕΠΑΘ καλέστε έλεγχο προσέγγισης Αθηνών (15 λεπτά πριν την προσγείωση)

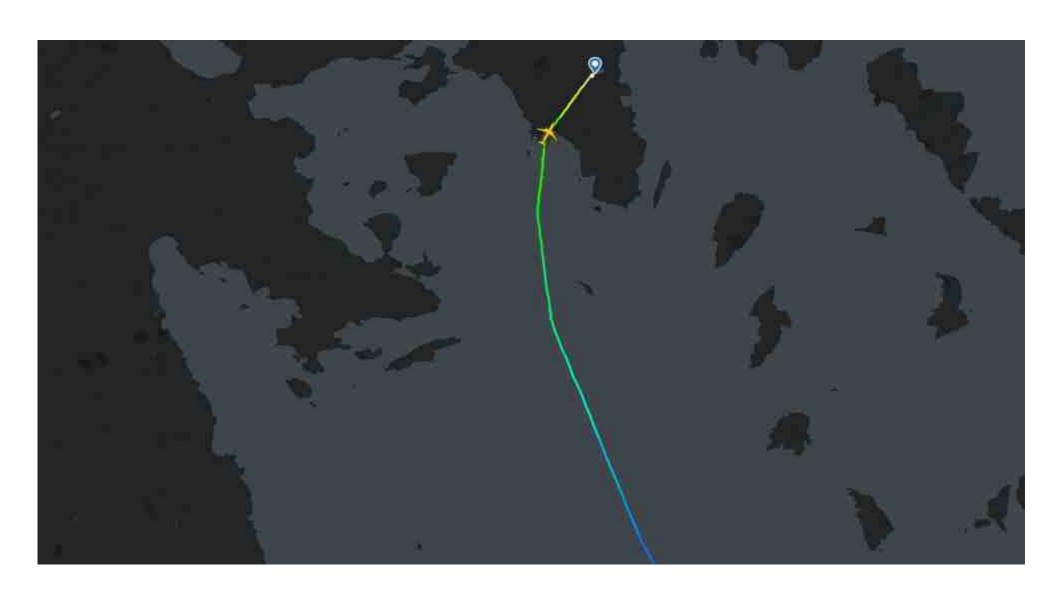
ΚΕΠΑΘ

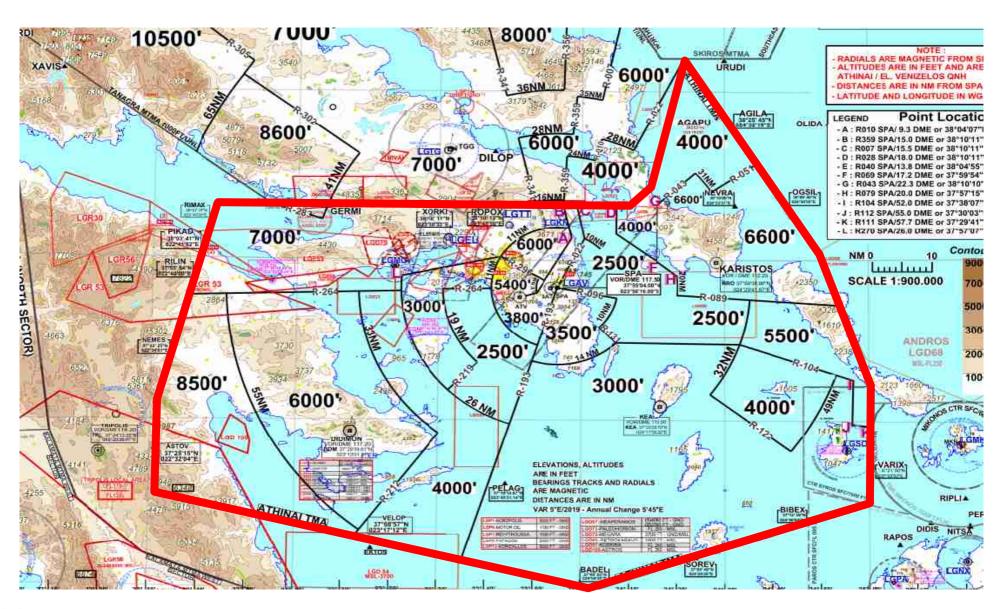
Παράδειγμα πτήση Ηράκλειο – Αθήνα

- Προσέγγιση Αθηνάς επαφή με ασύρματο και αναγνώριση ραντάρ (ίσως πάλι)
- Προσέγγιση Αθήνας διάδρομος προσγείωσης και τύπος προσέγγισης
- Προσέγγισή Αθήνας συνήθως καθοδήγηση ραντάρ για την τελική – ο ελεγκτής δίνει ύψη, πορείες και ταχύτητες για να βάλει τα αεροπλάνα σε μια σειρά
- Προσέγγιση Αθήνας καλέστε πύργο Αθηνών (2-4 λεπτά πριν την προσγείωση)

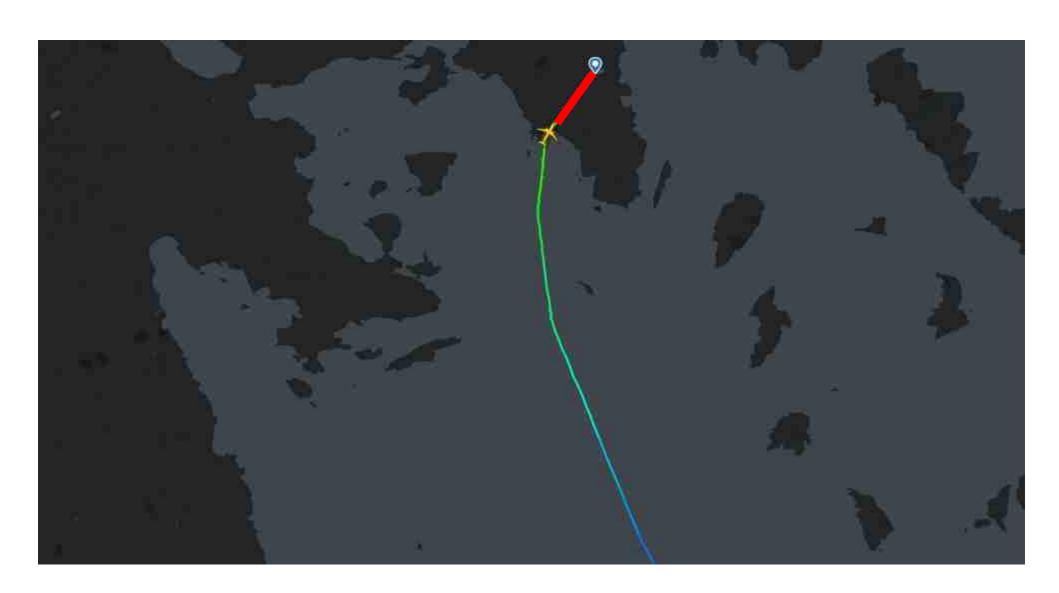
Προσέγγιση

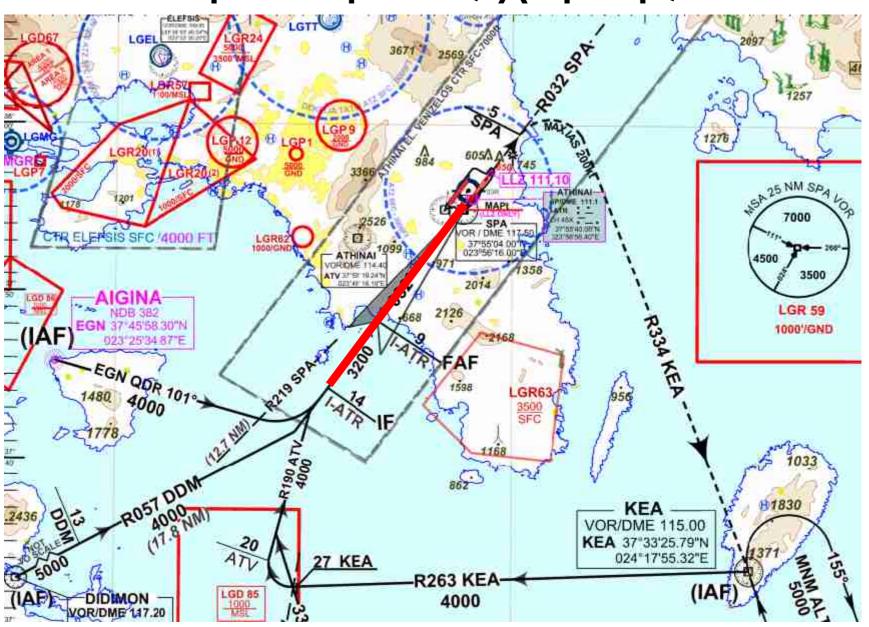
Τερματική Αθηνών

Η τελική ευθεία

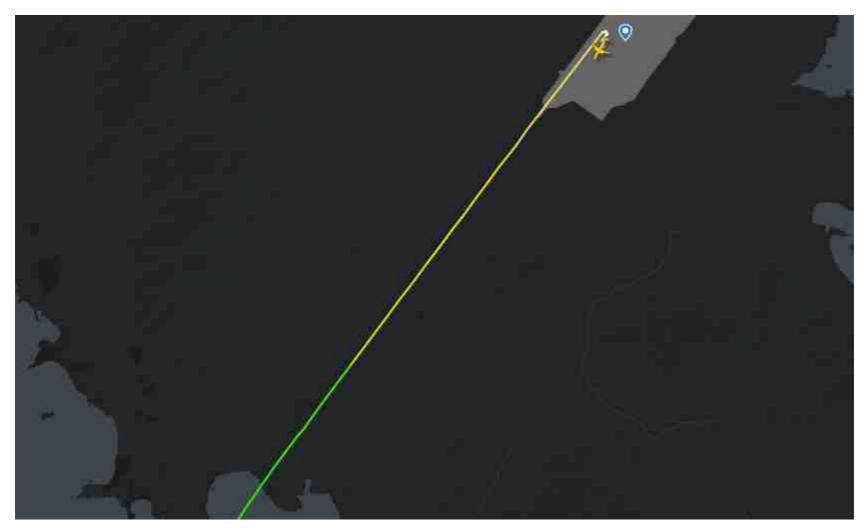
Η **τελική** ευθεία – πραγματικός αεροπορικός χάρτης

Παράδειγμα πτήση Ηράκλειο – Αθήνα

- Πύργος Αθήνας επαφή με ασύρματο
- Πύργος Αθήνας άδεια προσγείωσης
- Πύργος Αθήνας διαδρομή τροχοδρόμησης και αριθμός θέσης πάρκινγκ

Πύργος

Δομή Μαθήματος

- Τι κάνει ένας ελεγκτής εναέριας κυκλοφορίας;
- Πως δουλεύει το ραντάρ;
- Πύργος, προσέγγιση, έλεγχος περιοχής
- Το αεροδρόμιο Ηρακλείου

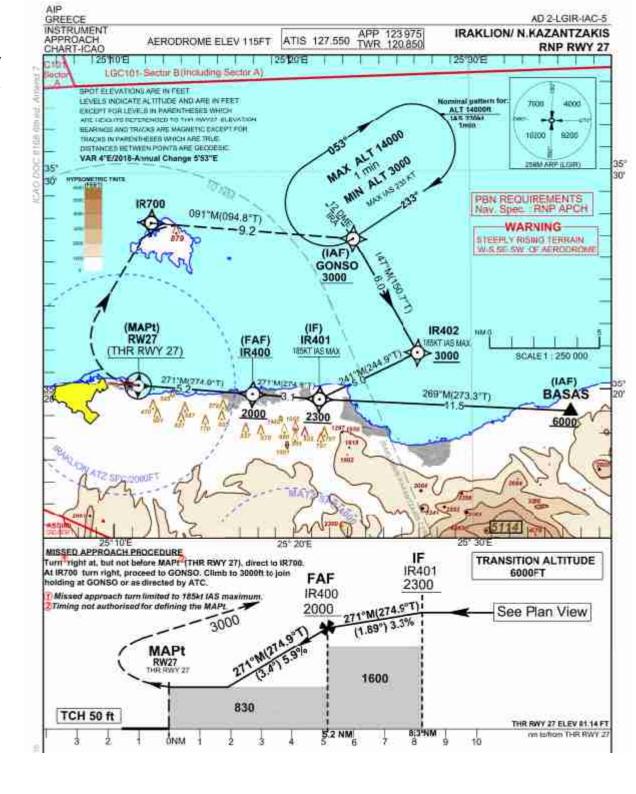
• Τι χαρακτηρίζει γεωγραφικά την Ελλάδα;

- Τι χαρακτηρίζει γεωγραφικά την Ελλάδα;
 - Βουνό και θάλασσα σχεδόν παντού

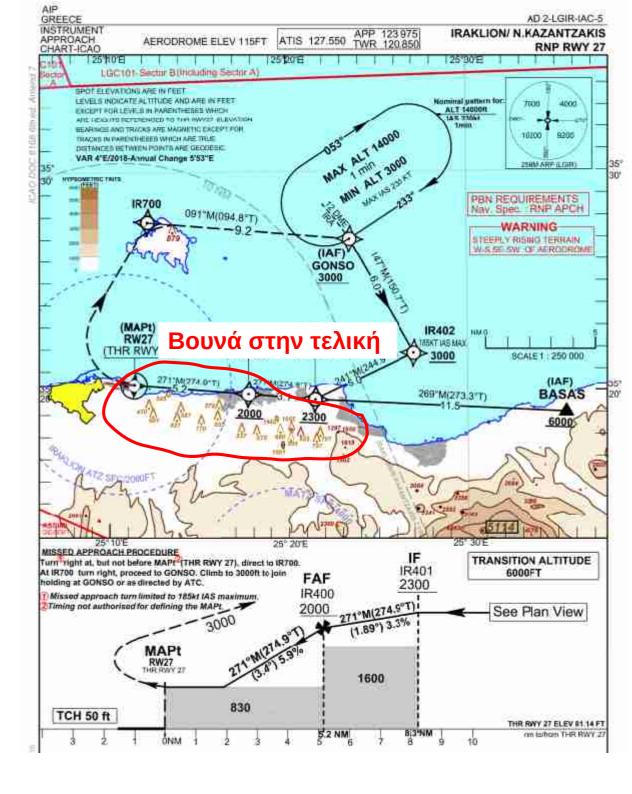
- Τι χαρακτηρίζει γεωγραφικά την Ελλάδα;
 - Βουνό και θάλασσα σχεδόν παντού
 - Σχεδόν καθόλου πεδιάδες
 - Τα αεροδρόμια χτίζονται σε δύσκολα σημεία ανάμεσα σε βουνά και θάλασσα

- Τι χαρακτηρίζει γεωγραφικά την Ελλάδα;
 - Βουνό και θάλασσα σχεδόν παντού
 - Σχεδόν καθόλου πεδιάδες
 - Τα αεροδρόμια χτίζονται σε δύσκολα σημεία ανάμεσα σε βουνά και θάλασσα
 - → βουνά στην λεγόμενη τελική ευθεία

Η τελική ευθεία στο Ηράκλειο διάδρομος 27

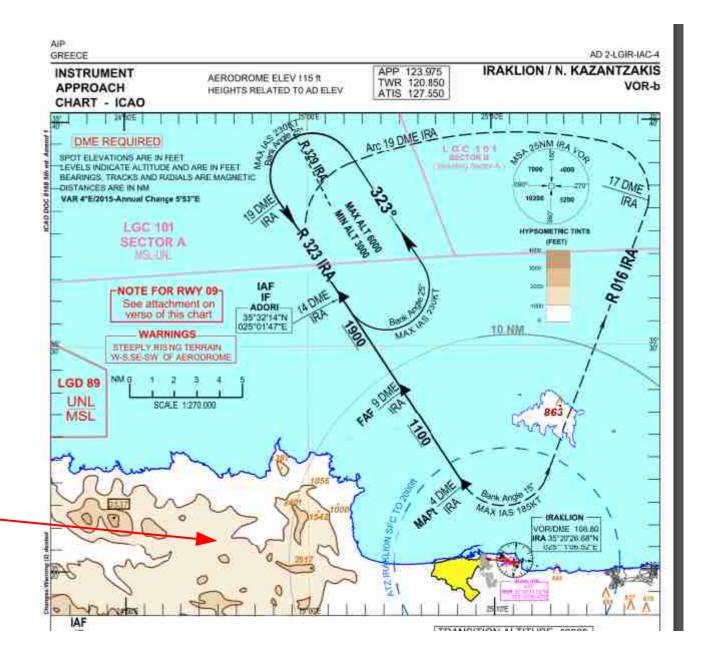
Η τελική ευθεία στο Ηράκλειο διάδρομος 27

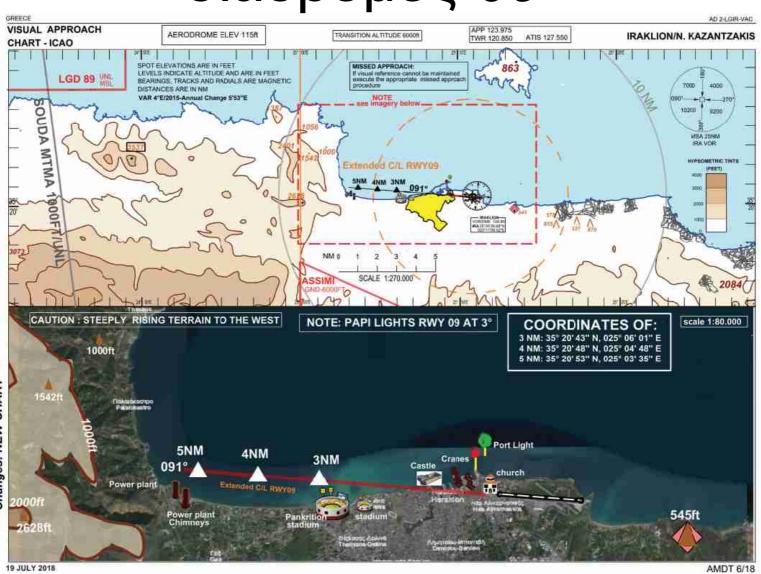
Τι ξέχασα;

Την άλλη μεριά

Ψηλότερα βουνά πιο κοντά στο αεροδρόμιο

Εξ όψεως προσέγγιση διάδρομος **09**

- Τι χαρακτηρίζει γεωγραφικά την Ελλάδα;
 - Βουνό και θάλασσα σχεδόν παντού
 - Σχεδόν καθόλου πεδιάδες
 - Τα αεροδρόμια χτίζονται σε δύσκολα σημεία ανάμεσα σε βουνά και θάλασσα
 - → βουνά στην λεγόμενη τελική
 - → προβλήματα με τον αέρα όταν φυσάει πάνω από τα βουνά

Μια προσγείωση στο Ηράκλειο από την σκοπιά του πιλότου

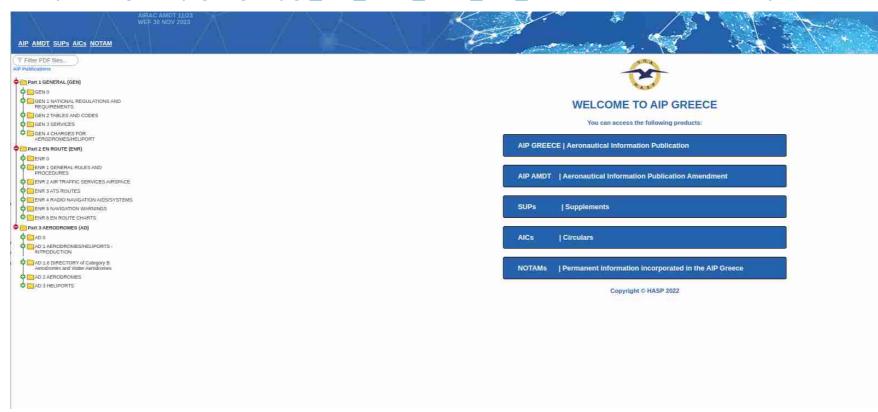
• Προσγείωση στον διάδρομο 27 στο Ηράκλειο, ακούγονται και η συνομιλίες με τους ελεγκτές στα Αγγλικά https://www.youtube.com/watch?v=Nkud0VNvLqA&t=261s

Σχέση με τα μαθήματα στο σχολείο

- Αγγλικά → γλώσσα της αεροπορίας
- Γεωγραφία → πού κατασκευάζουμε ένα αεροδρόμιο;
- Μετεωρολογία → πώς θα είναι ο καιρός της πτήσης;
- Πλοήγηση → πώς θα βρω τον δρόμο μου;
- Φυσική
 - → Πώς δουλεύει ένα ραντάρ;
 - → γιατί πετάει ένα αεροπλάνο;
- Πληροφορικη
 - → αυτόματος πιλότος
 - → επεξεργασία δεδομένων ραντάρ
- Μαθηματικά
 - Η βάση για μετεωρολογία, πληροφορικη, φυσική, πλοήγηση

Παράρτημα

- Που θα βρω αεροπορικούς χάρτες της Ελλάδας;
- https://aisgr.hasp.gov.gr/aipgr_incl_amdt_1123_wef_30nov2023/cd/ais/indexaip.htm

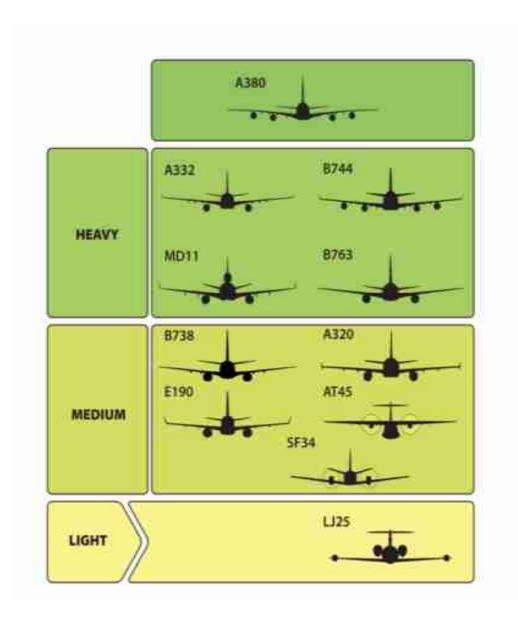
Τομέας (ελεγκτής) που ελέγχει το αεροπλάνο αυτή τη στιγμή.

Βάρος αεροπλάνου **L** Ελαφρύ **M** Μεσαίο **H** Βαρύ **S** Σούπερ-βαρύ

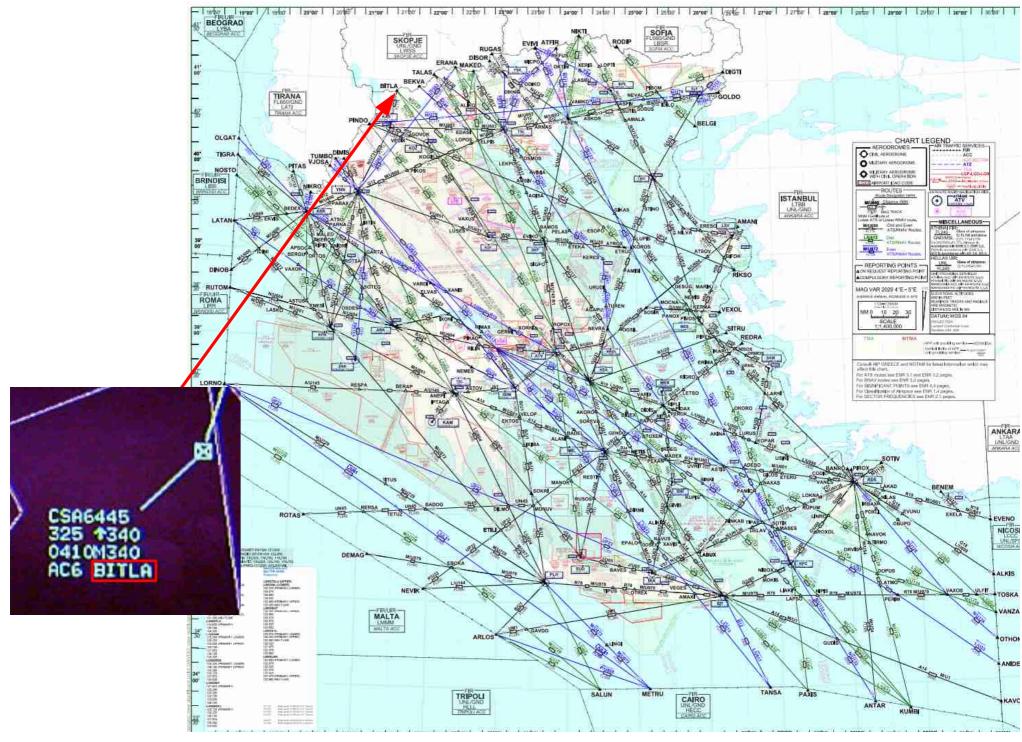

Βάρος αεροπλάνου **S** Σούπερ-βαρύ **H** Βαρύ **M** Μεσαίο **L** Ελαφρύ

Σημείο εξόδου από το FIR Αθηνών ή αεροδρόμιο προορισμού στην Ελλάδα. Αν πήγαινε στο Ηράκλειο θα έγραφε LGIR

Τομέας (ελεγκτής) που ελέγχει το αεροπλάνο αυτή τη στιγμή.

Προχωρημένα Θέματα

- Wake Vortex (incl videos)
- Crosswind landing videos (vector speeds/calculations relation to physics)
- ILS Instrument Landing System
- Radio Navigation Aids
- Precison versus non-precision approaches
- Show a picture of Palaiochora VOR
- Samos airport landing cockpit view
- ATS route system
- Calculated take-off times and flow control
- Safety tools: TCAS and collision warning systems in ATC centers
- Flight level system even/odd + directions
- ADS-B